

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

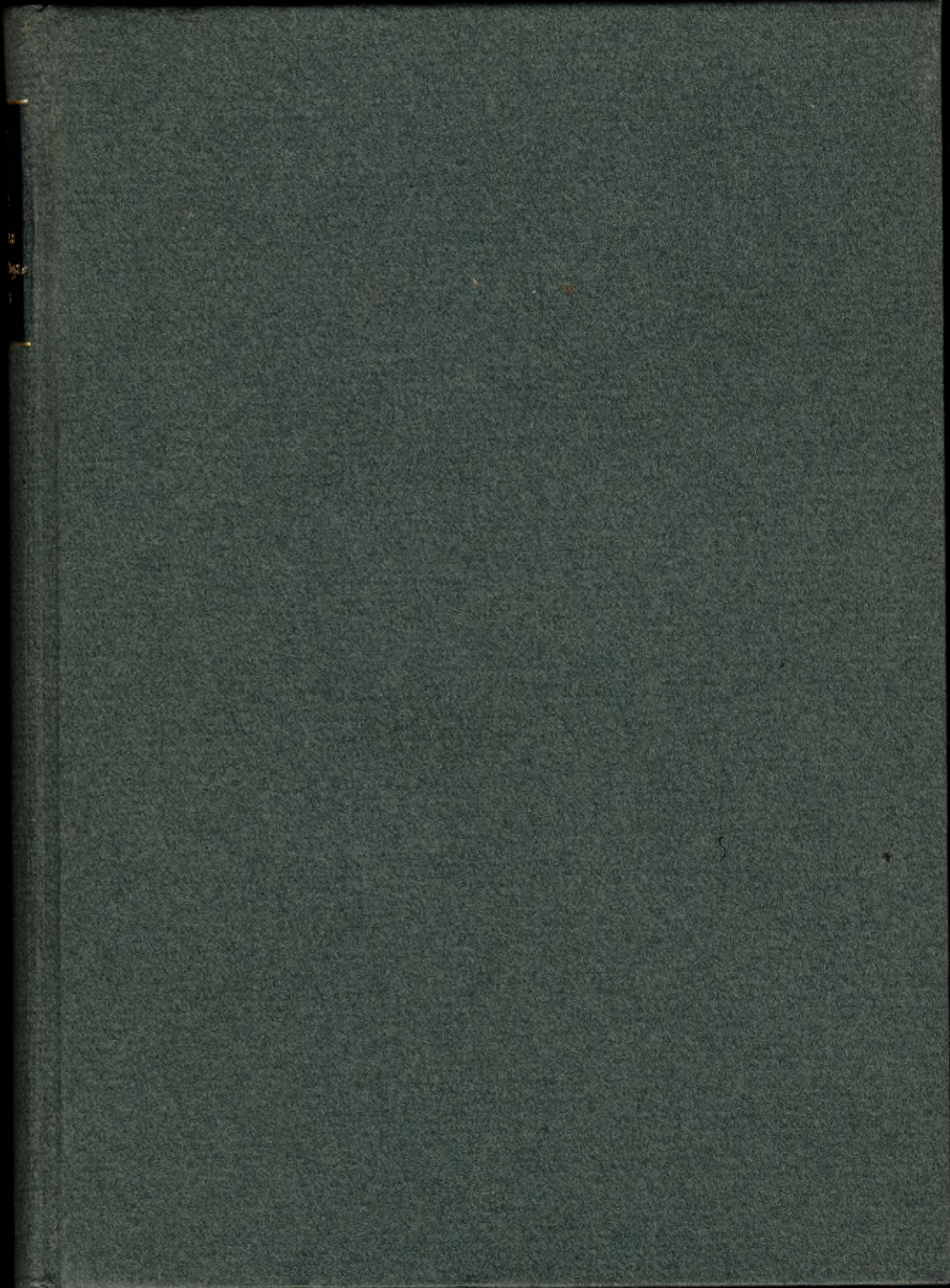
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

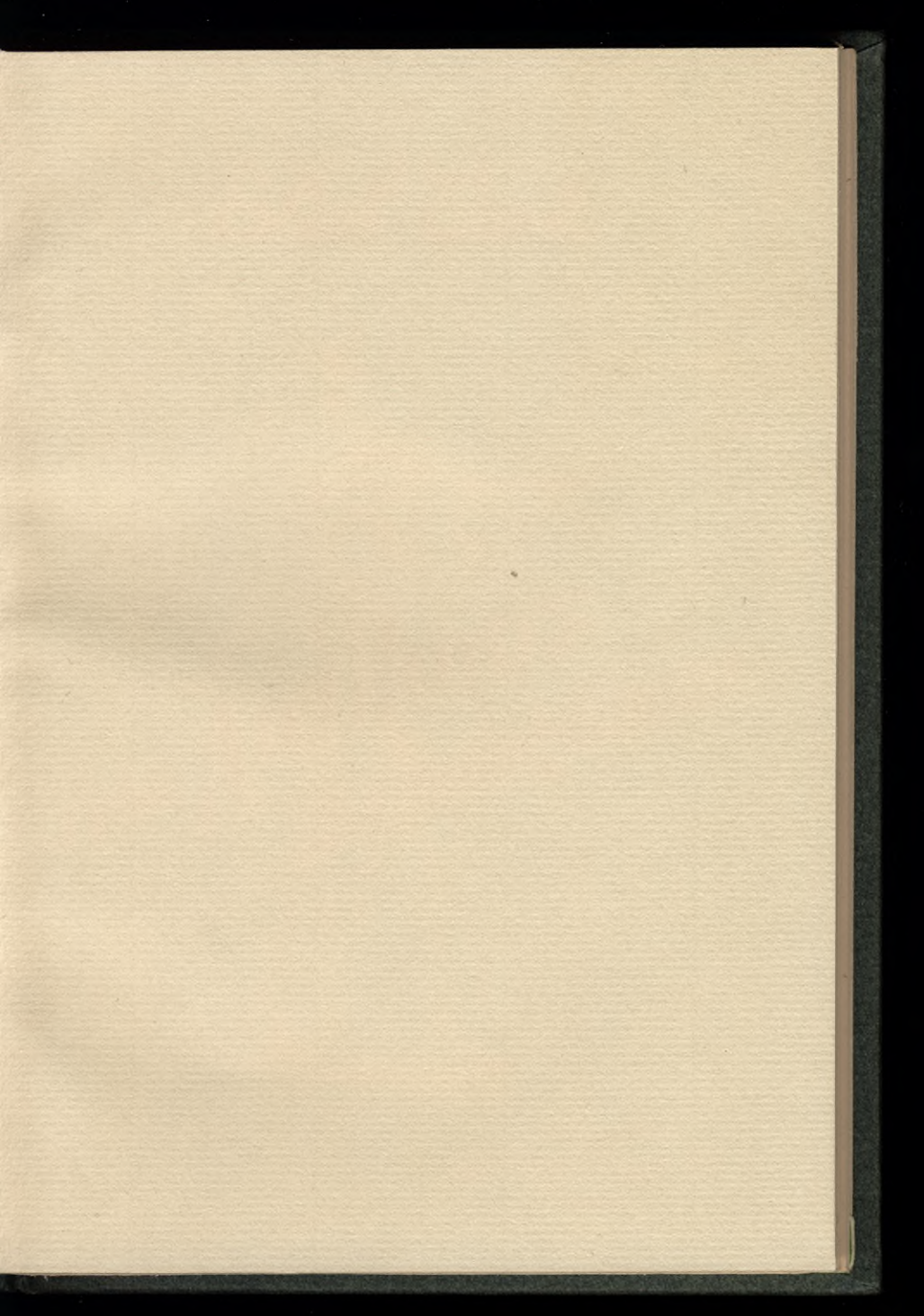
UPPSALA
UNIVERSITET

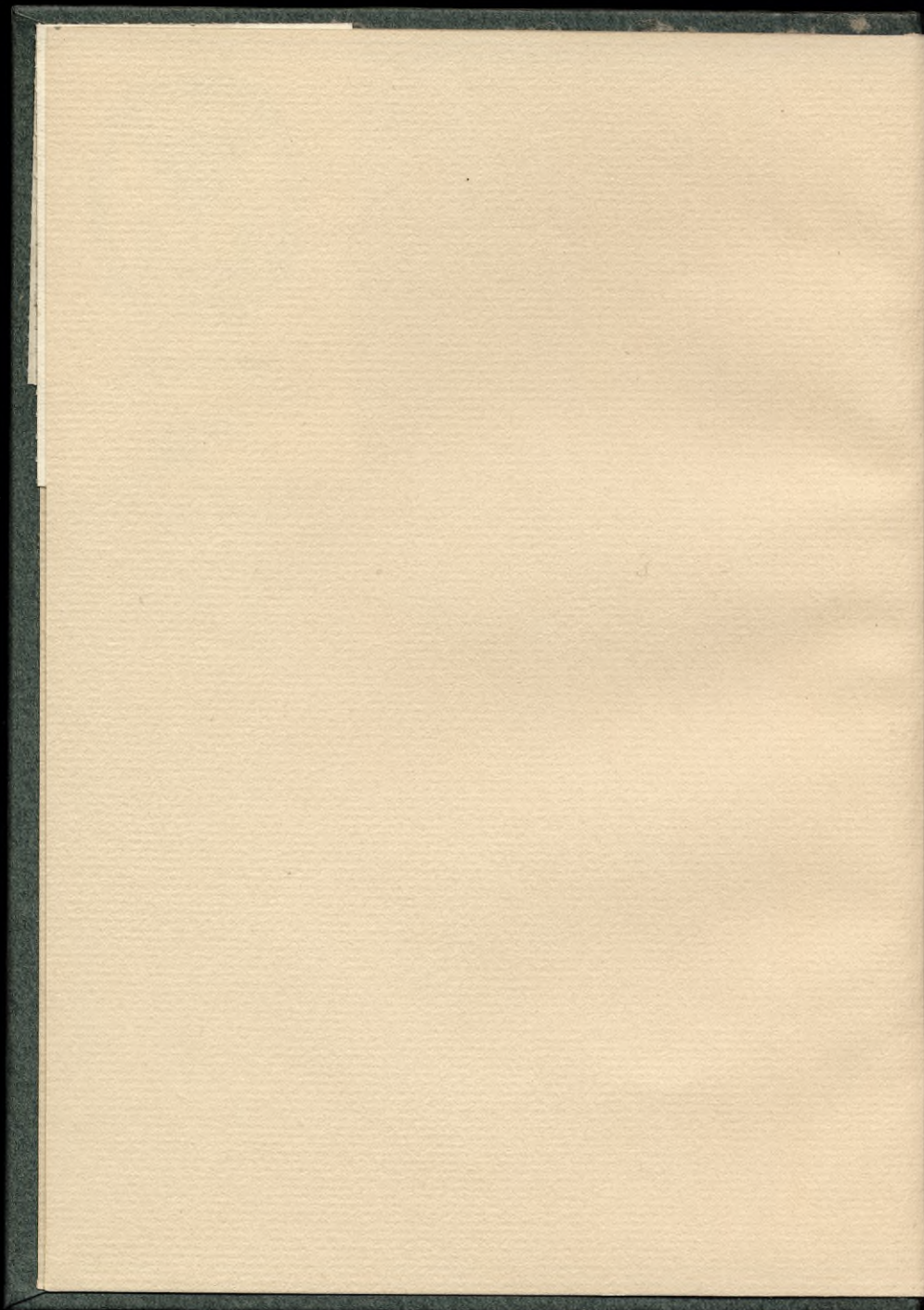

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

*Lit.
So.*

Eliel Vest.

Från **Antikens**
skymningstimma.

HELSINGFORS
SÖDERSTRÖM & Co
1894.

34
19

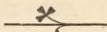
FRÅN
ANTIKENS SKYMNINGSTIMMA.

TIDSBILDER

FRÅN KEJSAR NEROS DAGAR.

AF

ELIEL VEST.

HELSINGFORS,
SÖDERSTRÖM & C:o.
1894.

Helsingfors,
Weilin & Göös' aktiebolags boktryckeri, 1894.

I.

Dagen var solig och varm. Kejsar Nero återvände genom den Capenska porten från en utflygt till Roms omgifningar, och bekvämt stödjande högra armen mot kuddarna i bärstolen riktade han sin uppmärksamhet nu såsom mången gång förut mot det ståtliga palatset på vestra sluttningen af Coeliska kullen. Med ett visst välbehag betraktade han den yttre vestibylens korintiska pelarrader, de med buskar och blomrabatter smyckade terasserna och de små utskjutande verandorna, tills hans blickar slutligen stannade vid en af de sistnämnda, där det lätta soltaket var utspändt och med långsamma vågrörelser svarade på vindens smekningar.

— Ser du henne? frågade kejsaren sakta af Tigellinus, hofstallmästaren, pretorianofficeren, som red vid hans sida.

— Jag ser henne, Caesar. En snart fullmogen blomma! Skada blott, att stängeln är lika späd som blomman är vit.

— Och bildhuggarn, fortsatte Nero, är naturligtvis där igen.

— Naturligtvis. Lucius är ju gammal bekant där i huset — och han tycks förstå sig på natur lika väl som på konst, när det gäller fagra kinder eller en smidig byst med ty åtföljande, ifyllde Tigellinus.

— Låt oss hålla litet närmare, yrkade Nero. Den fina rundningen där öfver pannan och hufvudets hållning vore värda en Praxiteles' mejsel, som vi tyvärr icke ega här i Rom, tillade han halft missmodigt.

Det lilla sällskapet på verandan, bestående af riddaren Marcus Valerius Gemmatus' enka och dotter samt bildhuggaren Lucius, en ännu ganska ung man af ett energiskt och kraftigt yttre, reste på sig och helsade, när kejsaren och hans följe närmade sig.

Nero lät bärarne hålla stilla.

— Glöm ej, att du lofvat mig ett besök i afton, Lucius, utropade han, medan hans blickar gled oöfver till den unga flickan vid bildhuggarens sida. Jag räknar bestämdt på dig, och ditt glada lynne, som du tyckes hafva i behåll, skall du taga med dig till festen. Neros salar prydas bäst af löjet och ungdomsyran, såsom du vet.

— Jag är tacksam för din inbjudning, och jag skall ej förglömma mig, svarade Lucius leende. Du har aldrig kallat mig förgäfvnes, Caesar.

— Nåväl; men jag skulle ej förundra mig, om du för ditt vackra sällskaps skull försummade både Palatium och dina marmorskönheter. Dionysos och Apollo träda ofta nog i skuggan för Hebe, har jag hört.

— Hebe kastar ingen skugga, skämtade bildhuggaren. Och om Apollo och Dionysos förglömmas för henne, så är det deras egen skuld, Caesar.

— Ja, äfven Apollo är trött ibland; jag kan tänka mig det. Och Dionysos behöfver slumra.

— För att vakna upp såsom Bacchus, inföll Tigellinus.

— Men nu till badet, sade Nero afbrytande samtalet. Farväl och välkommen, Lucius.

Det kejsrerliga tåget aflägsnade sig inåt staden, medan Nero ifrigt samtalade med sin granne, hofstallmästaren.

Den unga Valeria bröt tystnaden på verandan.

— Denne Tigellinus måste vara en elak människa, sade hon förtrytsamt. Jag läser det i hans blick, i hans åtbörder, i allt.

— Han är kejsarens vän, varnade Naevia, den unga flickans moder. Och om Caesars vänner får man ej tala illa. Det var sådant tal, som blef orsaken till din faders olyckor, Valeria.

— Det var i kejsar Claudius' tider. Lagen om majestätsbrott har hvilat, sedan Nero besteg Palatiums tinnar; och Tigellinus är dessutom icke Caesar.

— Jag tror icke, Lucius, sade Naevia vändande samtalet i annan riktning, att kejsaren är belåten med dina besök här hos oss. Han talade om, att du kunde förglömma dig för ditt sällskaps skull, och jag kan väl förstå, att anblicken af

Gemmatius' maka och dotter ej skall uppväcka några glada tankar hos Roms beherskare.

Bildhuggaren kände sig något brydd.

— Kejsaren lade ju hufvudvikten på ordet vacker, sade han skalkaktigt. Och för öfrigt, jag känner Nero så, som hela Rom känner honom: han är människa lika mycket som kejsare. Har Claudius hatat din make, hyser Nero ingen högre önskan än att få försona.

— Ja, Nero har ju blifvit känd för sitt ädelmod, medgaf Naevia. Men det sägs, att de finnas, som tadla honom för detta ädelmod, hvilket de kalla oförståndigt och förnedrande.

— Där finnas många stridiga känslor i kejsarborgen, det är sant, sade Lucius eftertänksamt. Det är Neros största fara, att han omgifves af ett hof sådant som det romerska. Men han har visat prof på själfständighet, som lofva godt för framtiden; och han har väl nog en lång framtid för sig, ty han är ju ung, om än lifvet farit föga varsamt fram med hans unga år.

— Tiberius började äfven som en lycklig herskare — och blef en tyrann.

— Tiberius var ej heller den ljusa och glada yngling som Nero, då han besteg kejsaretronen. Tiberius hade bakom sig långa år af missräkningar och bitterhet — han fruktade och misstrodde människorna — Nero älskar dem.

Naevia underrättades af en slafvinna, att en besökande väntade henne, och bildhuggaren blef ensam med Valeria på altanen.

— Tror du på drömmar, Lucius? frågade den unga flickan efter en stunds tystnad. Jag har drömt om dig.

— Om mig?

— Ja, jag drömde, att kejsaren gaf dig ett stort uppdrag, som skulle föra ditt namn till en aflägsen eftervärld, så framt du lyckades.

— Åh, du drömmer ej om småsaker, du.

— Jag tyckte, att vi vandrade af och an därnere i peristylen, då du sade mig, att Nero bedt dig göra en staty, som borde likna Apollo sådan han var, då han engång framträdde för det gamla släktet för att ordna och upplysa. Du log åt kejsarens nycker, men du var tillika mycket bekymrad öfver ditt uppdrag.

— Det vore ej underligt, om jag var det.

— Äfven jag kände mig orolig. Ingen har sett de gudar, som våra förfäder tillbedt och trott på, sade du med ett sorgset tonfall. Och du tillade: denne Apollo, hvars dyrkan i sitt ursprung gaf innehåll och värde åt de gamles lif, var äfven han blott en dröm. Då blef det så underbart tungt i mitt sinne; jag kände smärtsammare än någonsin förut all den tomhet, som så ofta förfärat mig, då jag besökt våra tempel och frågat mig själf om lifvets hemlighet. Ja, du vet, huru innerligt djupt vi kunna tåras och lida i drömmen.

Lucius teg; han kände igen sina egna tankar i den unga flickans ord, tankar, som stodo i den skarpaste motsats till tidens yttre glädjeberusande öfverdåd.

Valeria fortsatte:

— Så blef det plötsligt för mig, som om en klar ljusstråle hade upplyst mitt inre. Ha folken förlorat den Apollo, som de engång trott på — hvarför är det omöjligt, att han skulle kunna återvända, kanske i en bättre och varaktigare gestalt?

frågade jag. Och du svarade: han skall väl komma, om vi ej kunna undvara honom. Hela vårt samtal påminde mycket om hvad vi mången gång i verkligheten sagt hvarandra i dessa saker, och vi vandrade slutligen tysta fram öfver gräsmattorna i viridariet, länge, länge, tyckte jag — i drömmen är ju ett ögonblick längre än ett lif. Då öppnade sig plötsligt den gröna bladväggen framför oss, och mellan slingerväxterna framsväfvade en man, helt och hållet hvit, med utsträckt hand — han erinrade mig om Apollostatyn, ditt verk, därnere i vårt tablinum, men hela hans väsende var skönare och ljusare — du får förlåta mig, att jag säger det.

— Jag förlåter. Fortsätt blott.

— Det kändes så oändligt ljuft och godt att betrakta honom; han föreföll så löftesrik, så kärleksfull och försonande. Då vaknade jag och fann, att jag hade drömt. Ser du här. —

Valeria framtog en liten vaxtafla, på hvilken hon i mjuka, behagfulla linier tecknat konturerna af en man.

— Och du har tecknat den hvite mannen här på vaxtaflan? Jag visste icke, att du kunde föra din stylus så väl.

— Ja, jag har gjort ett försök, svarade Valeria förläget. Jag ville bevara minnet af min dröm äfven på detta sätt; men det är misslyckadt — nej, gif mig taflan tillbaka, Lucius — det är endast barnsligheter!

— För en sådan barnslighet behöfver du ej blygas, sade bildhuggaren och lade den lilla taflan på bordet. Du är lyckligare än vi konstnärer i allmänhet: vi få icke ens i drömmen några antydningar om föremålen för vårt skapande.

— Du skämtar med min dröm och med mig själf, Lucius, sade Valeria.

— Det skall du icke tro. Jag vill önska, att hvad du sett i drömmen måtte möta dig äfven i lifvet. Och din tafla har säkrare motiv än många af vår tids mästerverk. Konstnärerna ha i alla tider skapat gudarnes gestalter i sin fantasi, liksom folken skapat deras tillvaro i sin tro. Men när tron är försvunnen från världen, är äfven konstnärns afbildning af gudomligheten blott en

betydelselös lek utan verkligt innehåll. Sambandet mellan konsten och verkligheten är brutet. Detta är just det sorgliga med vår tids marmorgudar.

— Och hvad är väl min dröm annat än ett gyckelverk liksom Isispresternas hemliga spel i de egyptiska templen! Så är äfven min teckning en villfarelse.

— Drömmen är något förmer än ett medvetet bedrägeri — drömmen är den spegel, som mer eller mindre klart afbildar livets strider och fröjder. Skulle du förstå mig rätt, om jag ber att få låna din tafla för att taga en afbildning af den hvite mannen? Äfven jag ville drömma såsom du.

* * *

När Lucius en stund senare lemnade palatset vid Capenska porten, var det redan hög tid för honom att efterkomma kejsarens inbjudning.

— Det ser ut, som om Nero hade haft rätt, då han sade, att jag kunde förglömma mig för mitt sällskaps skull, tänkte han för sig själf.

II.

Det sällskap, som denna afton var samladt i Romas kejsarpalats, var icke stort. Nero hade låtit kalla endast sina närmaste vänner för att för dem uppläsa sin sista dikt och för öfrigt glömma regeringsbördan i den tröstrika filosofi, som den vise Epikurus upfunnit till en gästfri furstes och hans trogna undersåtars förnöjelse.

— Det är så fatalt, att menniskan blifvit född, skämtade Nero, när han mottog sina gäster. Men vi skola åtminstone ej sörja öfver hvad som icke kan ändras.

— Och icke heller ändra hvad som ej bör begrätas, tillade hans lilla puckelryggige gycklare.

Öfverraskningarna plögade ej vara sällsynta vid kejsarens gästabad, och äfven denna gång följde den ena vidunderligheten på den andra. Så blef man stärkt i öfvertygelsen om, att den närvarande stunden är allt, och glädjen var berusande.

Endast Nero var för tillfället allvarsam. Han hade just vid cittran sjungit sin sång och trott sig bevisa, att det anstår till och med Romas öfverhufvud att dansa. Men det kändes, som om åhörarne ej rätt uppfattat honom, och halft bedöfvad af falernervinet kastade han sig midt under yran på en hvilsoffa.

Då gick Tigellinus, hofstallmästaren, fram till kejsaren och slog honom öfverlägset undersåtligt på skuldran.

— Nå, ädle monark, hvad grubblar du? Är humöret borta nu igen? Slaf, blanda i en bågare åt kejsaren! Äro vi icke glada nog i afton? Stig upp och njut af allt hvad romarfolket gifvit dig. Mins du ej hvad skalden säger:

För mig finns blott en enda dag,
 jag vet ej af en morgon jag;
 när än den ler din himmel blå,
 drick, lek med lyckans tärning då
 och offra enligt stundens bud
 åt Bacchus, glada själars gud.*)

Nero reste sig upp till hälften.

— Du citerar Anakreon och glömmmer hvad jag själf har sjungit för er i afton. Nåväl, i skolen få höra ännu en sång, en gudaskön sång, Tigellinus, som skall fördunkla alla de toner, som hittills ljudit från min lyras strängar.

— Tyst, kejsaren vill sjunga! stormade Tigellinus.

— Men den sången vill jag icke sjunga här, fortsatte Nero. Jag har ett förslag, vänner — ett förslag, som är värdt allt Indiens guld. Viljen i följa mig till Apollotemplet här bredvid, så skall jag där, i gudens egen helgedom, läsa upp min dikt. Jag vill hoppas, att den skall vara platsen värdig.

*) Efter Anakreon.

— Vi följa dig till världens ände, sade en af gästerna.

— Apollo skall känna sig förödmjukad, när han hör ditt snilles alster, sade en annan och tömde sin bägere.

— Men skall han icke straffa oss, när vi så störa hans nattliga hvila; den guden är kanske mäktigare än vi tro, undföll det Lucius, bildhug-garen, halft tveksamt, halft varnande.

— Nå, Lucius, du har alltid varit en svärmare. Men det är sant: där utanför templet plögade ju andarne fordomdags stiga fram tre gånger om året. Det var i de forna tiderna, när de voro djärfvare än nu. Du skall locka fram dem, kejsare, och gifva dem en lexa för att de så förgäta sin pligt och sina gamla seder, hånade Tigellinus skrattande.

— Och de femtio ryttarstoderna där invid då? lycklade hofnarren. Huj, hvad de skola dansa! Det blir en riktig ryttaresvängom, må tro. Blott de ej skrämmas att resa af med det-samma — det vore skada det, tycker jag.

— Ja, sade Nero högtidligt. Jag är Romas Caesar och Romas skald, och jag vågar mäta

mig med hvem som helst af dessa drömgudar. Låten slafvarna hemta vin och blommor och en lagerkrans därtill; jag vill sätta den på mitt hufvud på den plats, där det gamla lättrogna släktet tillbad sin osedda skaldegud.

Efter några minuter instormade den yrande skaran i Augusti praktfulla Apollotempel. Det var mörkt och svalt därinne, och de djupa pelargångarna svarade i ett fortlöpande eko, likasom hotande, på de nattliga fridstörarnes buller. Men slafvarne gingo skygga och förskrämda omkring och tände de medförda lamporna, Apollos, Dianas och Latonas bilder trädde så småningom fram ur sitt dunkel, och snart genljöd den förut så tysta tempelsalen af det fortsatta jublet från kejsarens gästabud.

Det blef likväl stilla på en vink af Tigellinus, och Nero deklamerade.

Uppe vid gudens altare, stödjande sig emot en af de många Apollostatyerna med deras unga, men dock stränga drag, utslungade han sina verser bland de lyssnande åhörarne, och ekot svarade i ödslig entonighet pligtskyldigt från templets aflägsna vrå.

När kejsarn slutat, höjde Tigellinus lagerkransen.

— Jag kröner dig, gudaingifna snille, till Romas kejsarskald. Detta tempel hade lika väl kunnat byggas åt dig som åt Apollo. Höjen edra bägare, vänner, och tömmen en skål för den lagerkrönte!

— Drick, „nu är rätta stunden att dricka“, sjöngo några af gästerna.

Och den rasande yra, som för en stund hållits tillbaka, bröt åter lös i all sin ostörda tygellöshet.

Endast Nero stod ännu tyst och begrundande stödd mot en af marmorpelarne, liksom försjunken i tillfredsställelse öfver det erkännande han vunnit.

Äfven Lucius var allvarsam och tankfull.

— Återigen filosoferar Lucius, sade hofstallmästaren. Hans tankar äro vid Capenska porten såsom vanligt. Men det ena bör ju kunna förenas med det andra: ser du, här i bägaren är hela lifvets filosofi förborgad; det måste du lära dig, så framt du vill vara en af oss.

— Det smakar mig ej nu, svarade bildhug-garen. Och för öfrigt: ni pretorianofficerare äro ej födda till filosofer — i rikets tempel.

Tigellinus blössade upp,

— Grälmakare! utropade han häftigt.

Men i detsamma reste sig en af gästerna full af häpnad.

— Se, hvad går åt kejsaren? Är han sjuk? Hjälp, kejsaren faller, skreko några af de närvarande och skyndade fram.

Nero hade med ens blifvit likblek; likasom döende famlade han efter ett stöd och sjönk kraftlös i de tillskyndandes armar.

— Sen I honom icke? Där står han med utsträckt arm; där, vid altaret! Håll honom tillbaka; — — nej han är borta nu.

— Hvem, hvem? frågade de andra och sågo sig omkring.

— Vår unge monark ser syner; vinet och tempelsvalkan ha förvirrat honom, sade Tigellinus leende.

— Nej, det var ingen syn, utbrast Nero upp-vaknande. Det var han själf — Apollo, guden.

Är han icke där igen? Nej; låtom oss gå bort härifrån, — detta tempel är icke för mig, tillade han sakta.

En stund senare var laget åter samladt i kejsarborgen.

— Nå, drick vin och fröjda dig, du som besegrat alla skalders gud, utropade Tigellinus.

— Nej, jag har icke besegrat Apollo, svarade Nero allvarligt. Jag har hånat honom, och han har med egen hand drifvit mig ut ur sitt tempel. Jag är trött, vi måste skiljas för i afton. Men hör du, Lucius; du har förut skapat mig flere Apollostatyer och fått din goda lön för dem: du måste till minne af denna natt göra mig ännu en bild af ungdomsguden. Icke sant?

— Som du vill, Caesar, svarade Lucius. Jag skall försöka.

— Men hör, du skall framställa denna Apollo med utsträckt arm, med venstra armen upplyftad till försvar emot dem, som begabba guden och hans makt.

— Kejsaren är svårmodig i afton, hviskades det.

— Tyst, det går väl öfver, varnade en af de kringstående.

— Och ännu en sak, Lucius, fortsatte Nero efter en kort paus. Denna nya Apollobild skall bära mina drag. Förstår du? Men han skall icke vara den jag nu är, utan sådan jag var, då jag ännu var ung, verkligt ung — då jag ännu hade något att älska och tro på.

III.

Då jag ännu hade något att älska och tro på!
Dessa ord blefvo konstnärns lösen.
Bildhuggaren Lucius hade under hufvudstadens aldrig hvilande karneval bevarat den värmande lifsgnistan i djupet af sin själ, och ju mera han tänkte på det uppdrag kejsaren gifvit honom, desto tydligare kände han, att verket aldrig kunde fullbordas i Romas oroliga sköte.

Nere på sluttningen af berget Vesuvius, där naturen utvecklade all sin härlighet i lager- och olivlundar, egde han en villa, hvarest tystnaden och sinnesfriden hade stämt möte. Där hade han ej varit på länge, dit längtade han nu, och hans beslut var snart fattadt.

Han meddelade sina afsigter åt Nero, hvilken med ett nästan vemodigt leende påminde honom om beställningen, när han en dag, inbjuden af sin höge gynnare, satt vid hans sida i den kejsrerliga bärstolen.

Nero förstod honom icke helt.

— Du är trött på vårt glada Rom, Lucius, sade han.

— I Rom kan jag aldrig dana denna bild till hvad jag vill göra honom. Det tyckes mig, att den Apollo du trodde dig se, Caesar, icke var hemma från det Rom, i hvilket vi lefva.

— Det var dock här i Rom jag blef utdrifven af Apollo från hans tempel, invände Nero halft skämtande.

— Men den Apollo jag vill hemta dig skall icke vara blott en tempelförsvare — och sådana gudar äro mycket sällsynta här i Rom. Hvad jag för öfrigt kan göra af mitt uppdrag vet jag icke. Men så rikt vårt Rom än är, så är det likväl fattigt på den frid, i hvilken en ungdomsfager Apollo skall födas till världen.

— Frid, upprepade Nero. Det var icke heller friden, som frammanade min inbillade syn i Augusti tempel, tillade han tankfullt.

— Men den rätte Apollo borde dock vara äfven ett fridens barn: han skall tvinga striden och stormarna att lägga sig — tror du, att vi öfverhufvudtaget här i Rom finna hvad vi behöfva för att vara tillfredsställda med lifvet och oss själfva?

Nero svarade icke; men bildhuggaren förstod, att för honom, herskaren öfver ett världsvälde, stundom äfven andra gåtor förelågo till lösning än de, som framkallades af tanken på statsstyrelsen och Palatiums fester.

De hade under sitt samtal hunnit fram till Marsfältet. De praktfulla butikerna omsvärmades af köp- och skådeslystna, allt hvad Orientens och Vesterlandets konstflit förmådde åstadkomma dyrbart och omvexlande i marmor, elfenben, metaller och sällsynta trädslag utbreddes här för deras blickar, och de unga vackra slafvarnas smidiga gestalter bidrogo i sin mån till att öka varornas mängd och urval. I pelargångarna framskymtade

grupper af lustvandrande, till stor del damer. Den ärbara hvita stolan, enkelt hopfäst kring lifvet och ofvantill täckt af den i behagfulla veck nedfallande slöjan, blandade sig här med andra mera nymodiga och prunkande dräkter; de fina bomullstygerna från Malta, de egyptiska musslinerna, de med siden inväfda nästan genomskinliga linnetygerna af assyriskt eller grekiskt ursprung täflade med hvarandra i att ådagalägga all den frihet, som det moderna Rom åtnjöt i moder och smakriktningar. På de öppna platserna spelades boll och trissa, här och där idkades gymnastiska öfningar, förfriskningar af olika slag intogos under bar himmel, och i en och annan mera undanskymd vrå syntes en målare, en bildhuggare eller en byggnadskonstnär göra sina utkast till drömda mästerverk. Det var färg och former, rörelse och hvila, skuggor och dagar.

— Tillfredsställelse? frågade Nero. Den gamla Seneca var ändå en narr, när han en gång sade mig: tack vare döden är det intet straff att vara född. Bah, hvem vill tänka på döden och det kaos, som stundar! Hafva vi icke glädje och

njutningar, lifvets, konstens högsta njutningar samlade här hos oss? Vårt Rom är dock skönt, utbrast han och visade ut öfver Marsfältet. Här är glädje och sol, här är kärlek och toner, här skämtar och skalkas mitt folk, Marsfältets sorglösa folk — äfven Caesar vill jubla och fröjdas — till slutet.

— Jag hoppas, att din önskan måtte gå i uppfyllelse, Caesar — och att ditt jubel ej måtte grumlas — på djupet.

Nero rynkade misslynt sin panna.

— Och jag önskar, Lucius, sade han bittert, att du ej måtte blifva en af dessa dystra, glädjelösa stoiker, af hvilka vi tyvärr hafva tillräckligt många förut i Rom! Ack, dessa dödsfilosof, som icke veta, att lifvets dukade bord äro till för att njutas!

Kejsaren hejdade sig plötsligt.

— Nå, jag har ju sett, att äfven du förstått att njuta af dagens och nattens fröjder; jag tadar dig icke därför att vår glädje ej alltid smakar dig. Stoikerna föraktar jag, ty de anse våra njutningar värdelösa; de äro narrar rätt och slätt.

— Du dömer dem orätt, Caesar, svarade bildhuggaren bestämdt. Stoikerna hafva äfven sin öfvertygelse rörande lifvets uppgifter. De söka ej tillfredsställelsen i njutningarna, de söka den i hvad de kalla gammalromersk dygd och handlingskraft — jag vet icke, om de finna hvad de söka.

— Gammalromersk dygd! Tigellinus sade mig nyligen, att stoikerna äro farliga för hela vårt samhälle; det tror jag icke, jag fruktar dem icke. Men hvad de kalla dygd är endast oförmåga att fatta lifvets fordringar. Nå-ja, om detta skola vi ej tvista; jag önskar och antager, att du snart måtte längta åter till Rom, ifall du reser. Du reser således afgjordt?

— Jag har beslutit mig, och jag dröjer borta, tills bilden är färdig, om den någonsin kan blifva det.

— Vid nästa Minervafest besöker jag troligen Baiae: kanske jag då får hemta bilden med mig till Rom.

— Jag skall försöka hvad jag kan, Caesar.

— Och nu har jag ett förslag, sade Nero och anslog sin vanliga uppslupna ton. Jag har

länge önskat göra bekantskap med dina vänner därborta vid Capenska porten: tror du, att de skulle känna sig förnärmade genom ett besök af Roms kejsare?

Bildhuggaren log, förvånad och obeslutsam.

— Ett besök af Roms Caesar bör väl icke förnärma någon.

— Då ger jag bärarne befallning att föra oss dit med detsamma. Vägen är visserligen lång, och dagen är kort; men luften är lätt i Rom i dag. Alltså framåt.

När kejsarens bärstol höll stilla utanför Naevias hus, observerade Nero och hans följeslagare icke, att en man stannade utanför den närbelägna Circus Maximus, med förvåning och harm betraktande deras vandring fram mot ingångsdörren.

— Vi hade dock tänkt, att Neros nya bekantskap skulle inledas på annat sätt än genom en förmedling af Lucius, mumlade han för sig själf. Nå, sak samma därmed, blott den nya tillökningen i vårt dufslag icke flyger oss ur händerna. Men det ser ut, som om denne bildhuggares välde öfver Nero skulle blifva större dag för dag;

den mannen kan blifva oss farlig. Tigellinus och hans vänner få icke lemna verket halfgjordt!

Tigellinus, den cyniska själfviskhetens mästare, hade sina särskilda begrepp om människorna: han såg i alla deras företag ingen annan längtan än bakslughetens och maktbegärets.

Naevia kände sig både orolig och angenämt öfverraskad af det kejsrerliga besöket. Hon mottog sina gäster i förrummet, atrium, hvarest kejsaren genast vänligt gick fram till henne.

— Vill Naevia öfva gästfrihet äfven emot Nero — han kommer såsom en vän till hennes vän Lucius.

Naevia tog den framsträckta handen.

— Ditt besök var oväntadt, svarade hon. Men jag skattar mig lycklig öfver den ära du visar oss, Caesar. Minnet af denna stund skall städse blifva mig dyrbart.

Hon gaf Lucius ett förstulet frågande ögonkast.

— Nå, så är den högtidliga inledningsakten förbi, sade Nero glädtigt. Vi ha varit ute för att bese Rom, den drömmande bildhuggaren här

och jag, och jag ville också äntligen lära känna ett af de mest prisade romerska hemmen.

I det af vackra väggmålningar och skulptur-arbeten prydda tablinum, förmaket närmast atrium, möttes Naevia och hennes gäster af Valeria. Den hvita dräkt hon för tillfället var iklädd förhöjde i hög grad hennes naturliga blekhet, som dock nu vid presentationen för kejsaren förbyttes i en häftig rodnad.

— Således modellen till den vackra Hebestaty jag sett hos Lucius och så ofta beundrat, men tyvärr aldrig fått ega, sade Nero. Lucius, jag har redan tillräckligt prisat dina skapelser för att nu våga säga, att naturen i detta fall besegrat konsten.

— Du smickrar, Caesar, sade Valeria, och hennes blickar mötte kejsarens. Jag hade trott, att smickret var en af de gudomligheter, som man icke dyrkar på Palatium.

Nero studsade. Den unga flickans enkla naturlighet i förening med den lätt förebrående tonen i hennes ord verkade hos honom på en gång ett intryck af både smärta och hänryckning.

— Det vore för Caesar ett nöje, om Valeria och hennes moder ville genom ett besök öfvertyga sig om hvad Palatium innesluter. Ja, Naevia känner ju kejsarborgen från de gamla tiderna, då hon själf var ung såsom Valeria och då Nero ännu var ett barn. Men jag vågar hoppas, att Naevia icke därför skall vägra oss ett besök.

— Vi äro dig djupt tacksamma, Caesar, svarede Naevia.

— Tyvärr lemnar oss Lucius ganska snart: han har sina nycker, äfven han, såsom andra konstnärer, fortsatte Nero och gaf bildhuggaren en skämtsam nick. Jag förstår väl, att han skall blifva lika mycket saknad här som hos oss.

Samtalet fortsattes, under det man på Naevias inbjudning slog sig ned i den af pelare i korintisk stil genomkorsade luftiga kolonnaden, peristylen, hvarest på ett bord af citrumträd voro framsatta smidiga kristallkärll med frukter från Sicilien och Syditalien jämte viner af de campaniska och lesbiska vingårdarnas ädlaste skördar. En fin blomdoft från det i midten af rummet belägna viridariet förenade sig med springbrunnarnas svalka

och den milda vårluft, som inströmmade genom takets öppningar. Och högst uppe, ofvanför pelargångarna, diktade några sångfåglar sin afskeds-hymn till Italiens döende sol, hvars strålar bröto sig in öfver de vänligt glittrande färgerna i golfvets mosaik.

Nero kände det lätt att andas. Han fortfor att tala om bildhuggarens resa och gaf sin erkänsla åt den lugna stillheten på Vesuvius slutningar, han talade om Roms konst, hvars uppodlande låg honom varmt om hjärtat, och om föreställningarna på teatern och cirkus samt log ett medlidsamt löje öfver dem, som väsnades i följd af hans förbud emot slafvars kamp med vilddjuren på arenan. Men det vanliga ystra skämtet dog bort på hans läppar, de försåtliga anspelningar, som hörde till alldagstonen bland Palatiums damer, förvandlades till ett lekande galanteri, som hvarken sårade eller eggade, och hans rörelser blefvo vördnadsfulla och beherskade.

Där lade sig öfver honom i detta hem ett behagfullt allvar, som icke plågade eller fördyst-rade, endast sakta smekte de ädlare strängarna

i hans barm, och när han slutligen steg upp för att taga afsked, gjorde han det med en ljuf förmimmelse af saknad.

I atrium vände han sig ännu en gång till Valeria.

— Caesar väntar således, att du jämte din moder gör ett besök hos Palatiums gudar; han vill hoppas, att han på egen botten får säga eder tack för dessa stunder. Och gudarna däruppe tala ej blott med smicker — de känna djupare än så.

Det mörknade redan, då Lucius tog farväl af Nero vid ingångsporten till kejsarpalatset och skyndade hem för att fullborda förberedelserna till resan. Hans tankar voro uppfyllda af obestämnda aningar rörande följderna af kejsarens besök hos Naevia, och han önskade samla dessa aningar till ett fullständigt helt. Men han lyckades icke. Han stannade framför den af Nero omnämnda Hebestatyn och betraktade den länge.

— Nej, Caesar har rätt, tänkte han. Du är alltför skär, alltför vek och ljuf, för att marmorn skulle lyckas återgifva all din fågring.

Han drog undan förhänget från fönstret till sin studerkammare, som vette ut åt den förbi-löpande sidogatan, och blickade drömmande ut i mörkret.

Där gingo tvenne män förbi: det var Tigellinus samt kejsarens forna lärare och gynnade gunstling Anicetus. De kommo från kejsarborgen.

— Det är dock tur, att denne bildhuggare ändtligen reser härifrån, sade Tigellinus. Är han med, kan det blifva svårare att rycka Nero upp ur den qvinnligt pjunkiga stämning, i hvilken han i qväll befann sig.

— Ingen fara, svarade Anicetus. Neros lynne är rikt på omkastningar: i dag är han den svärmande sedligheten, i morgon den lefnadströtte grubblaren, i öfvermorgon den yrande bacchanten.

— Skola våra planer lyckas, måste vi hålla Nero varm. Ju mera han skänker åt Bacchus och Venus, desto mera skänker han äfven åt sitt eget välde — och åt oss.

Lucius hörde icke deras ord. Men det föreföll honom, som om hans ovilja mot dessa män varit större i detta ögonblick än någonsin förut.

I sitt prydliga, men enligt romerska vanor ytterst trånga sofrum satt Valeria och genomgick i minnet aftonens oväntade händelse. Hvad ville Nero hos dem? Denna fråga bragte hennes hjärta i allt högre svallning, ju mera hon förgäfves forskade efter ett svar.

Och hon själf?

I kejsarens regelbundna drag hade hon läst vemodets bittra förtviflan öfver dagar, som flytt. Och hon hyste medlidande med själfherskaren.

Var det något mera än detta deltagande, som hon vågade erkänna?

IV.

Några dagar senare var Lucius i sin villa på Vesuvius. Hvad han kände, när dess lugna frid omslöt hans af hufvudstadens stormbyar upprörda sinne, ville forma sig i toner och ord. Han grep till cittran och sjöng den sång, som skalden engång diktade till Sirmiolandet vid Gardasjöns stränder:

Bland alla tusende uddar små
och tusendehundra skär
mitt väna Sirmio städs ändå
det gudaälskade är.

I återseendets ljufva stund
du liknar en vacker dröm,
en vacker dröm, som jag spunnit hop
på lifvets vexlande ström.

Från fjärran länder till dig jag flyr
 af jägtande mödor tård
 att slumra in ifrån storm och strid
 vid hennes älskade härd.

O, le och fröjdas, du gröna sal,
 du glittrande spegelvåg,
 och len, I tomtar, I älfvor små
 i dansens yrande tåg. *)

Men Lucius hade icke kommit hit för att slumra och drömma. Snart vaknade åter hans snilles skaparkraft, och dagarna ilade hän under ihärdigt arbete.

Den nattliga drömsynen i Apollotemplet föresväfvade bildhuggarn, såsom om han själf varit den seende: guden i ungdomsgestalt skulle icke blifva allenast den kränkta, förtörnade helgedomsväktaren, han skulle tillika bära försoningens förljufvande anletsdrag. Och han skulle le för herskaren på Palatium såsom ett minne från de forna löftesrika tiderna, då hela världen var fältet, där Neros vackra morgondrömmar skulle förverkligas.

*) Fritt efter Catullus.

Ack, dessa sjutton vårars fågring! Skulle marmorn kunna återgifva dem?

Ofta vandrade konstnärn i aftonsvalkan bort till vestra sluttningen af berget. Här öppnade sig utsigten öfver hela den blånande golfen med dess vidsträckta stränder, där villornas och tempelns pelargångar skymtade fram mellan en yppig grönska. Och därute låg hafvet, öppet och sakta böljande.

Nära den plats, där den unge bildhuggaren plägade stanna, låg en liten hydda, i hvilken en grånande herde bodde med sin dotter. Stundom dröjde vandraren några minuter i samspråk med den gamle; talet gällde ofta vinodlingen, som idkades på konstnärns landtgård, ty på sådant förstodo sig både far och dotter bättre än han. Han för sin del hade mest förstått sig på att njuta af odlingens frukter, tänkte han emellanåt.

En afton räckte samtalet längre än vanligt, det började skymma, när Lucius beredde sig att gå. En högtidlig fridsamhet låg utbredd öfver den åldriges anlete denna qväll, Lucius fann honom mer än vanligt begrundande. Och det var

med en lefvande öfvertygelse den gamle mannen lät dessa ord undfalla sig:

— Men det sanna vinträdet's frukt har ej ännu blifvit världen uppenbarad.

— Hvad menar du därmed? frågade Lucius.

— Han, som led på korset för våra onda hjärtans skull, han gaf oss det sanna vinträdet — mannen från Nazareth, världens konung.

Lucius blickade forskande på den gamle och skakade på hufvudet.

— Ah, du talar om upprorsmannen därborta i öster, jag vet. Men jag förstår dig icke, förvirradt talar du.

— Så skulle äfven jag hafva sagt för några dagar sedan, ädle romare; men mina ögon hafva blifvit öppnade: mannen, som sökte döden med lifvets allvar, var upprorisk endast mot lasten och de onda dämonerna i vårt inre, han har förlöstat oss från tviflets och vanmaktens bojar.

— Ja, svarade Lucius leende, jag har hört något af det talet i Rom, där nya läror spridas bland arbetare och daglönare; det är ett sällsamt tal. Men det är farligt, tillade han allvarsamt.

Den gamle satte sig på gräsvalLEN framför herdekojan.

— På samma plats, där du nu står, sade han, stod nyligen en man, som gjort till sitt lifs uppgift att verka för dessa lärOR. Han var kallad till Rom för att stå till svars för uppror mot öfverhetspersonerna i östern och han dröjde här, endast så länge skeppet låg förankradt därnere. Soldaten, som följde honom, förbjöd honom icke att tala — och han talade till mig fridens och tröstens ord. Ack, det var icke någon upprorslära.

Den åldrige herden berättade.

Ett nyvaknande lif, hugsvalelse efter storm och strider, evig ungdom, som försonar och helar — det var detta mannen från Judalandet haft att förkunna. Så hade han sagt: kommen till mig, I som arbeten och ären betungade, jag vill vederqvicka eder. Dem, som hungrade och törstade efter lifvets ljus, skulle han ej glömma under deras vandring bland världens förvillelser — han skulle minnas dem, när döden nalkas. Ty hans välde bar evighetens insegel: det dunkla,

obestämda, för hvilket vi känt fruktan och fasa, hade han upplyst och förljufvat.

Lidandet på korset hade öppnat vägen till allt detta; törnekronan, hvars taggar hade stungit och sårat; blef den strålande ledstjärnan för människornas färd genom lifvets öken.

Och fanns där icke i denna uppenbarelse mycket, som erinrade om de gängse föreställningarna? Hade man ej alltid trott, att gudarna förmådde nedstiga till jorden och deltaga i det menckliga lifvets yttringar?

Trodde man ej fortfarande på det gudomligas inneboende i den natur, hvars skönhet väckt beundran och tillbedjan? Herkules' underverk, så välgörande för mensckligheten; Apollos skuldförsonande närvaro -- hade man icke förtroendefullt omfattat detta sedan urminnes tider? Talade ej redan egypterna om en Osiris, som återuppstår ifrån de döda? Och iranerna hade sin tro på en segrande ljusgud, Ormuz, hvars återuppriktade välde var den eviga lycksalighetens.

Så borde ej den nya läran ifrån Österlandet förefalla främmande och ofattlig. Hvad folken

endast i dunkla aningar och obestämda förhoppningar hade bevarat i sina bäfvande hjärtan, det var nu förverkligadt och bragt till lefvande klarhet. Här voro formerna till en del de gamla — anden var en annan.

Dunklet låg utbredt öfver nejden, när Lucius vandrade hem; den gamles ord hade uppfyllt hans själ med underliga föreställningar, och ehuru han i sitt inre ännu log åt världens lättrogenhet, förstod han, att den vackra berättelsen om mannen ifrån Nazareth ej var ämnad att falla i glömska såsom dagens hundrade sorger.

— Vår tid är en orons och tviflets tid, tänkte han vid sig själf. Vissheten, sinneslugnet, lifsharmonin, som återspeglar sig i våra förfäders tankar, hvar finnes den nu? I njutningarnas hvirfvelvindar, i dådkraften, som offrar sig själf utan att klaga, i den medvetna världsledan, hvars hela väsende är köld och förakt — allestädes denna dystra ovisshet öfver lif och död! Vi äro ett folk, som beherskar världen, och vi veta intet om ändamålet med vår tillvaro, intet, som ej vore belagdt med misstrons mörker. Men det

måste likväl finnas detta höga okända, som skall föra oss till klarhet och frid. Och hvar dväljes det? — Den ene, som möter Apollo bestraffande och försonande, vill bevara gudens löftesrika drag i marmorns renhet; den andre har funnit mannen från Österlandet och eger det evigt orubbliga förkroppsligadt i menniskan, som led på korset; och den tredje, hvars sinne ej ännu grumlats af skuld och förvillelse, skyndar sig att teckna sin ljusa drömsyn på en vaxtafla. Äro de ej barn af samma moder dessa hugsvalande uppenbarelser i själarnas innersta? Finnes ej här ett enda oslitligt föreningsband? Och när och hvar skola de flyta tillsammans, dessa hundrade källor, till den enda mäktiga flod, hvars vatten skall begjuta oss alla, som längta och lida?

Dessa frågor upprepade han mer än en gång för sig själf. Och han stannade under den följande tiden långa stunder utanför herdekojån, lyssnande till berättelsen om den eviga ungdomens förkunnare.

Så föresväfvade mannen med de blida anletsdragen allt oftare hans konstnärssinne, och

när han med mejseln i hand arbetade hos marmorkolossen i sin atelier, tänkte han äfven stundom på den outtröttlige kärleksaposteln i Österlandet.

V.

Under sitt arbete erhöll Lucius särskilda underrättelser från vännerna i Rom.

Han fick veta, att Naevia och hennes dotter varit inbjudna till Palatium samt emottagit de mest påtagliga artighetsbevis af kejsaren, som i sin moders sällskap äfven upprepat besöket i deras hem. Det gladde honom till en början att höra, att Agrippina ådagalade en synnerlig belåtenhet öfver den förnyade bekantskapen och att hon mycket fäst sig vid Valeria, hvars lynne och tankeriktning så väsentligen skilde sig från sedvänjorna i Neros vanliga omgifning. Men när Naevia med en, såsom han tyckte, tämligen oreflekterad modersglädje skref till honom, att hon

lyckats i sina bemödanden att få Valeria upptagen bland de till namnet tjenstgörande sällskapsdamerna i Agrippinas närhet, erfor han en känsla af otillfredsställelse.

Lucius kände tillräckligt det romerska hoflifvet och dess faror för ett ungdomligt sinne. Att Agrippina i många frågor ställt sig i skarp opposition emot de bland kejsarens vänner, hvilka såsom t. ex. Tigellinus drefvo epikureismens läror i deras mest vanställda form, gjorde visserligen faran något mindre. Men Lucius kunde likväl icke värja sig för en inre oro öfver de nya möjligheter, som öppnade sig för Valeria.

Hans känslor hade redan lemnat den första ungdomen bakom sig, men de grepo därför äfven djupare in i hans sjäslif. Och ju mera han öfverlade, desto fastare blef han öfvertygad om, att han ej kunde — eller ville — undgå att göra ett kort besök i Rom. Han måste utan främmande bemedling skaffa sig den visshet, som hans hjärta fordrade.

Han svarade på Naevias bref och meddelade tillika, att han inom kort skulle inträffa i

hufvudstaden. Hans arbete var nu halffärdigt, och han behöfde några dagars förströelse, skref han.

Samma dag detta bref anlände till sin bestämelseort återvände Nero från det senatssammanträde, vid hvilket frågan om den nya ordnigen för rikets högsta styrelseverk ändtligen kommit till sitt slutliga afgörande. Han kände sig stolt öfver detta nya tillägg till tidigare kejsareskapselser, men kunde likväl icke göra sig fri från en förnimmelse af trötthet och leda vid regeringsbördans tyngd. Och med allt detta blandade sig dessutom en icke alldeles dunkel känsla af någonting obehägnadt, nästan enerverande i de pligter, till hvilka han blifvit kallad. Han kunde ej rätt göra sig reda för, hvarifrån denna känsla ledde sitt ursprung, men han råkade efter senatssammanträdet slut af en händelse föra tanken på Paetus Trasea, senatens prydnad och föremålet för all den vördnadsfulla högaktning romarfolket ännu kunde egna en medlem af regeringen, och med ens stod det nästan klart för honom, hvori det hemlighetsfulla obehaget bestod.

— Denne Paetus Trasea tröttar ut mig med sina forskande blickar och sin ständiga omsorg om „styrelsens värdighet“, yttrade han till Tigellinus, hvilken inväntat kejsaren i ett af Palatiums små sidokabinett, där särskilda förfriskningar utlofvade vederqvickelse och glömska.

— Paetus är en orm, Caesar, svarade hofstallmästaren, det är icke första gången jag vill göra dig uppmärksam därpå. Men han är icke en samhällsbeskyddande orm af det heliga slag som den, hvilken de gamle athenarne dolde på sitt Akropolis.

— Hans blickar hvila på mig, hvarje gång vi sammanträffa, med ett uttryck, hvars andemening jag ej kunnat utgrunda; det är, som om han ville tränga ända in i mina tankars och böjelsers innersta, dessa ögonkast plåga mig — och jag vet ändå, att Paetus Trasea är en ärans man, tillade Nero halft för sig själf.

— Är det då ett hemligt agg han bär på? Vill han kanske förebrå mig något? fortsatte kejsaren, i det han lade sig tillrätta på hvilsoffan. Ty äfven en förebråelse tror jag mig läsa i den

allvarlige mannens blickar, och jag misstager mig måhända icke, om jag läser sådant också-i de ord, hvilka han under dagens möte lät undfalla sig på tal om senatens ställning: senaten är det dyrbaraste arf förfädren lemnat åt riket; mycket annat i vårt samhälle och vår styrelse har varit underkastadt tidernas omstörtningar, men senaten har i grunden förblifvit en och densamma, sade han. Nåväl, hvart vill han komma? Har jag rubbat detta „dyrbara“ arf? Är man missnöjd med den tid, som är?

— Förebråelser? utbrast Tigellinus. Saken är den, att den tid, som är, är för god för en Paetus Trasea och hans folk. Detta ordande om förfädrens arf — — nå ja, de äro egentligen endast olika skiftningar af samma färg de två: stoicism och republik — och Paetus är vår mest stränge stoiker, såsom du vet.

Tigellinus tvärstannade midt i talet och gick med beslutsamma steg fram till den ena af de två dörröppningarna, hvars förhängen genom vissa misstänkliga rörelser redan en stund ådragit sig hans uppmärksamhet.

Han ryckte hastigt de tunga draperierna åt sidan — och stod öga mot öga med Agrippina.

— Åh, är det du, herskarinna, utropade han nästan triumferande. Jag trodde, att rummet här bredvid var tomt, och så finner jag redan på tröskeln — själfva moderskärleken i dess mest huldrika gestalt — ett lyckligt förebud, icke sant?

Harm och blygsel återspeglade sig i kejsar-moderns ännu ungdomligt vackra drag. Men hon beherskade sig snart, och utan att bevärdiga hof-stallmästaren med en enda blick gick hon med högburet hufvud fram till Nero samt fattade den hand, som han dröjande sträckte emot henne.

— Jag kommer oanmäld, såsom du ser, käre son, sade Agrippina. Men du är ju också så godt som ensam, hvarför min närvaro väl knappast skall störa dig — — tyvärr var du dock ej för ett ögonblick sedan så ensam som jag önskade.

— Jag hade för min del trott, mångseende herskarinna, att du alltid på förhand visste, huruvida din höge son kan träffas ensam eller icke, inföll Tigellinus. Jag vågar antaga, att dina ögon

äro tillräckligt vaksamma och skarpsynta nog för att skåda från den ena ändan af palatset till den andra.

— Om mina ögon än äro många, så utspana de likväl endast hvad som sker i dagens ljus, Sofronius Tigellinus, svarade kejsarinnan och vände sig halft emot den tilltalade. Kan du måhända säga mig, om något af hvad som sker inom detta palats' väggar egentligen borde tillhöra nattens dunkel, hofstallmästare?

— Jag skall ej blifva dig svaret skyldig, blott jag tillräckligt lärt känna allt som försiggår — därborta i din afdelning af palatset, ädelborna romarinna, genmälde Tigellinus med ett sarkastiskt leende.

Nero skyndade sig att afbryta tvisten.

— Nog nu, utbrast han, resande sig ur sin beqväma ställning. Hvertill dessa anspelningar? Tigellinus är min vän; och har du något att meddela mig, moder, kan du obekymradt göra det i hans närvaro, ty vi hafva inga hemligheter.

— Vore Tigellinus din vän, skulle han tala till dig annorlunda än för en stund sedan, invände

Agrippina något lugnad. Ja, du vet ju redan, att jag lyssnat till ert samtal.

— Du är utomordentligt uppriktig, kejsarinna, medgaf Tigellinus. Äfven jag vill vara det: jag har aldrig sagt åt Caesar annat än hvad mitt hjärta bjudit mig — och därför har jag äfven sökt öppna hans blickar för de faror, som kunna hota honom.

— Du blottar dig själf genom att kasta skulden för dina smädelser och dessa s. k. farhågor på ditt hjärta, Sofronius Tigellinus, svarade Agrippina med skärpa. Du hatar alla dem bland Caesars rådgifvare, hvilka hysa samma allvarliga grundsatser som en Paetus Trasea, du griper till förtal, när du annars vore vapenlös, du blandar hatets och misstrons giftdroppar i den njutningens bägare, som du dagligen och stundligen räcker åt din Caesariske vän, du bygger djärft och ändå försigtigt, Tigellinus — men din stolta trappstege är icke färdig ännu, byggnadskonstnär.

Tigellinus hann icke svara, förrän kejsarinnan fortsatte vändande sig till Nero:

— Och hvad säger du till allt detta, min son?

— Tigellinus kan måhända misstaga sig i ett och annat, men på ärligheten i hans uppsåt tviflar jag icke, svarade kejsaren undvikande. Må tiden utvisa, hvem som har rätt!

— Och medan du väntar, är det en Tigellinus, som skall öppna dina ögon — d. v. s. vänja dem vid alla de nattens skuggor, som han så väl förstått att frammana.

— Åtminstone skall han icke vänja dem vid de hycklande ljusbilder, som i inbillad renhet ställa sig bakom nedfälda dörrförhängen och göra sig till den s. k. dygdens förespråkare, bifogade Tigellinus hånfullt.

— Ni två passa då icke för hvarandra, inföll Nero med ett försök att slå öfver i skämt.

— Lyckligtvis icke, utbrast Agrippina. Och du själf? Känner du icke tyngden af de bojor, som man smider kring ditt unga lif, Caesar? Du gör det. Ty du tror dig läsa förebråelser och ogillande i de blickar, med hvilka redbarheten och dygden möta dig. Du plågas af dessa ögonkast, säger du. Och Tigellinus är icke sen att tala om republik och samhällsvådliga tänkesätt, för

att klargöra dina intryck, kantänka. Men I misstagen er båda två, den ena med beräkning, den andra af lättrogenhet. Ty hvad som plågar dig, när du står inför det skuldfria och oförfal-skade, är endast ditt eget dunkla medvetande af, att du icke är den du kunde vara, icke den ditt skönhetsträngande sinne ville göra dig till. Det är denna dunkla känsla, som alstrar otillfredsställelsen i ditt inre, just denna tärande ovisshet, hvilken du för en stund sedan antyde. Se, du är ännu tillräckligt oförderfvad för att vara mäktig af en sådan känsla. Detta kan blifva din lycka, unge Caesar — men det är din olycka, att egennyttan och hersklystnaden sträfva att göra din oförklarade oro ännu mera oklar, ännu mera benägen att förirra sig in på orätta stigar.

— Hon hafver talat, hviskade Tigellinus.

— Du talar till mig, moder, som om jag ej själf visste hvad jag har att välja, sade Nero motvilligt.

— Du vet väl hvad du har att välja, men du dröjer, svarade Agrippina. Slit dig lös från all den ondska, i hvilken man infört dig. Blif

man, medan det är tid; blif hvad du var då, när romarfolket för första gången helsade dig såsom sin herskare — du skulle kunna det, Nero.

— Du menar kort om godt, att jag åter skulle blifva den omyndige flöjtblåsare jag var i forna dagar. Du har förlorat din herskarespira, moder, och du vill återtaga den. Men Claudius Nero är icke mera något barn.

Kejsaren hade stigit upp från hvilsoffan och ryckte nervöst i de vida vecken på sin klädnad. Hans stämma ljöd retfull och utmanande.

Äfven Agrippinas inre var i uppror.

— Omyndig är du äfven nu, ty har jag förlorat något, så är det icke du, som vunnit därpå. Och ett barn var du likväl den tid, då jag med förbigående af den rättmätige tronarvingen gjorde dig till Roms Caesar, sade hon bittert.

— För att själf blifva den styrande, tillade Nero. Och kanske för att återtaga den skänk du gifvit mig, när det så faller dig in?

— Ditt hån träffar mig icke, genmälde Agrippina stolt. Du vet lika väl som jag, att Britannicus, den till kejsarpurpurn förstfödde, icke skall

stiga upp ur sin förtidiga graf. Men du bör ej heller förgäta, att de händelser, hvilka för dig öppnade vägen till en tron, som ursprungligen tillhörde en annan, icke alltid måste blifva en hemlighet för det romerska folket — ifall omständigheterna så foga det.

— Du hotar mig, moder, sade Nero med dof stämma.

— Jag hotar dig icke, jag endast varnar dig, Lucius Domitius Nero *), och äfven dig Tigellinus, svarade Agrippina med stark betoning samt lemnade rummet långsamt och värdigt.

Kejsaren och hans rådgifvare stodo några ögonblick stumma af häpnad och förtrytelse.

— Nå, nu ha vi båda fått oss en grundlig afbasning, sade den senare slutligen med komiskt eftertryck.

— Och slutet på historien skola vi helt visst aldrig glömma, icke sant? frågade han, när kejsaren fortfarande teg.

*) Detta namn egde Nero, som var Agrippinas barn i ett tidigare gifte, förrän han med förbigående af kejsar Claudius' son Britannicus utsågs till den förras efterträdare.

— Slutet på historien ja, upprepade Nero betydelsefullt och dolde ansigtet i sina händer.

Sällsamma tankar korsade hvarandra i hans upphettade hjärna. Där var något, som ville drifva honom till att skynda ut efter Agrippina och kasta sig till hennes fötter, men i nästan samma ögonblick önskade han, att Palatiums alla marmorhvalf hade sammanstörtat och krossat allt lif som dvaldes därunder.

Han stampade våldsamt i den mjuka filt-mattan och utropade:

— Är jag då äfven dömd att frukta min egen mor — — eller är det kanske dig jag måste frukta, Tigellinus?

Och han trädde häftigt några steg närmare hofstallmästaren.

Denne mötte hans blick utan att rygga tillbaka.

— Hvem bör du frukta mera, Caesar: den, som hotar dig med påminnelser från det förflutna, eller den som lidit smälek för sin omsorg om din framtida säkerhet? frågade han med fast stämma.

— Nåväl, sade Nero undfallande, låtom oss tro på framtiden då; Agrippinas hotelser skola ej skada oss.

— De böra endast göra oss vaksammare, Caesar, förklarade Tigellinus. Vi få ej förgäta dem för alltid, om vi än slå bort dem i denna stund, då ditt upprörda sinne fordrar gladare föremål för tanken.

— Ser du där, tillade han, i det han trädde ut på den lilla altan, från hvilken utsigten öppnade sig öfver en del af kejsarparken, se, har du glömt flickan från den Capenska porten? Hon blir vackrare dag för dag, hon blir mera qvinna — allt för sin kejserlige beskyddares skull.

Valeria vandrade jämte några jämnåriga därnere bland grönskan, och hennes blickar råkade möta Neros, just då han lockad af Tigellinus' utrop visade sig vid balustraden. Det undgick icke kejsaren, att den unga flickan nästan brådskande påskyndade sina steg, när han med en vänlig handgest besvarade hennes af etiketten föreskrifna helsning. Och orden dogo bort på hans läppar.

— Märk väl, ett godt tecken! sade Tigellinus, i det han räckte en bägare åt kejsaren, sedan de åter dragit sig bort från altanen. Denna nervösa brådska, denna skygga värdighet — åh, man känner till sådant där. Vid nästa stora fest, som vi redan förberedt, låt det gå löst, Caesar, det afgörande slaget måste slås — du är van att segra, och fienden känner ej terrängen.

— Hon skall väl undfly mig äfven då, såsom alltid, invände Nero vemodigt skämtande. Man är van att undfly mig, synes det.

Tigellinus fyllde bägaren på nytt.

— Friska tag endast! Ingen tvekan! Intet missmod i kärlekens idrott! utropade han uppmuntrande. Flyr hon dig? Hon låtsar så. Och gör hon det, så grip henne i flykten, kejsarlige örn! Hennes vingslag äro svaga såsom en aftonfläkt, och Afrodites fågel är din förespråkare.

— Afrodites fågel är stundom en skälm, min vän — och stundom äfven ett värn för de svaga, sade Nero.

— Åt dig har Afrodites fågel för alltid försvurit sig, var Tigellinus svar. Och lifvet har ej någonsin nekat dig hvad än du begärt — tror du väl, att det skall svika dig för en drömmande ungmös skull? Det har endast kallat dig att väcka henne upp ur den slummer, hvars betydelselöshet hon ej förstår, till den fulla, obundna glädjens njutning! Och hvad är lifvet, om vi rygga tillbaka för föråldrade betänkligheter och ej plocka dess gyllene frukter? Låtom oss svärma såsom mytens lustiga satyrer, medan vi äro unga, låtom oss lefva såsom dess glädjestrålände silenner, när ålderns dagar komma.

Nero förmådde ej helt rycka sig upp ur den pinsamma olust, i hvilken dagens slitningar försatt honom. Agrippinas dolda hotelser, hennes angrepp mot de vänner, hvilkas ingifvelser han följt, hennes erinringar om hans första lyckliga ungdomstid och hennes varma vädjan till hans ädlare känslor — allt detta framkallade i hans inre en kör af röster, hvilka han förgäfvets sökte smälta samman till den lugnande harmoni, efter hvilken han längtade. Tigellinus' ystra maningar

föreföllo honom nästan motbjudande, och åsynen af den unga Valeria, hvars fagra anlete både lockade och höll tillbaka, gjorde icke sinnet gladare och tanken mera fri.

Han fattade lyran, som hängde invid hvilsoffan, och sakta vidrörande dess strängar sjöng han med låg stämma en af honom själf gjord efterbildning af ett stycke ur budbärarens roll i Sofokles' Antigone:

O, har vid tårars ström du sagt
 åt lifvets fröjd farväl,
 då har i grafvens djup du lagt
 din frid, ditt hopp, din själ.
 Då, vor du än så stolt och rik
 och furstligt hög din makt,
 en dunkel midnattsskuggbild lik
 är all din gyllne prakt.
 Den är en sky, som snabbt förgår
 i stormars vilda dust.
 Ack, intet är din lefnads vår
 förutan glädjens must!

— Nej, Caesar, de gamla grekerna ha andra sånger, som passa dig bättre, sade Tigellinus. Slå bort de mörka tankarna; lifvet är likt druf-

saften, som sjuder och perlar här i bågaren: det måste njutas helt, så länge det varar — efter oss kommer kaos!

En dunkel glöd flammade i Neros blickar.

— Nej, kaos, medan jag lefver, utropade han vildt och förde den gnistrande bågaren till sina läppar.

VI.

Lucius dröjde ej längre än han nödvändigtvis måste på vägen mellan Campanien och Rom. Några månader tidigare hade han lemnat hufvudstaden med en förnimmelse af återvunnen frihet; nu var det icke heller Rom han sökte. Men ju mera han närmade sig dess hvitskimrande palats, desto oemotståndligare drefs han framåt.

Fanns då inom dessa murar någon, som väntade hans ankomst och längtade?

Han anlände till staden något sent på qvällen och fann i sin bostad en inbjudning från Agrippina. Det var fest i kejsarborgen, och Agrippina, som fått kännedom om att Lucius väntades, hade skyn-

dat sig att utan Neros vetskap bedja honom öka antalet af aftonens gäster.

Han badade, klädde sig och var snart på väg till Palatium, hvars praktgemak strålade i all den glans, som de skicklige festordnarne med stöd af kejsarens rika skattkammare förmådde åstadkomma. Nero hade betydligt utvidgat de af föregångarne uppförda palatsen, hans anläggningar sträckte sig vida ut öfver det egentliga Palatiums område samt förenades här och där för gatornas skull genom hvalfgångar, symboler för den i en enda hand koncentrerade statsmakten*). Augustus, som försigtigt undvek att uppföra mera imponerande byggnader än andra bland rikets store, skulle häpnat öfver de framsteg den caesariska djärfheten gjort.

— Jag bor ändå nästan för trångt, plägade Nero mången gång säga till deltagarne i hans fester. Men kommer tid, kommer råd; jag skall

*) Detta Neros Domus transitoria förstördes under den beryktade branden år 64 e. Kr. för att sedan så mycket praktfullare uppbyggas.

nog engång bygga så, att hela världen skall afundas Nero hans gyllene hus.

Tillsvidare fingo de tallösa bildstoderna af marmor, brons, elfenben, guld och silfver, de till tusenden uppgående lamporna, de fantastiska mosaikerna, de dyrbara österländska mattorna och draperierna, de kostbara rätterna och de eldiga vinerna ersätta hvad kejsaren ansåg sig sakna i utrymme.

Och när Nero såg de allvarliga blickar, med hvilka en och annan af gästerna betraktade det hela, smålog han för sig själf. Dessa fantiserande sparsamhetshjältar visste nog icke, att deras teorier voro idel skum. Och de hade strängt taget föga att skaffa där uppe; men deras högtidliga allvar gjorde njutningen för de öfriga så mycket mera medveten.

Äfven denna gång saknades icke dessa kraftigt verkande kontraster i det rika färgspelet. Där var t. ex. den unge Subrius Flavius, nyssblifven officer i pretoriangardet, en i krigets skola härdad romare med den gamla stammens tänkesätt. Det var en kraftfull, muskulös gestalt, typen för de tusende sinom tusende, som borta i gräns-

markerna uppehöllö respekten för de kejsrerliga örnarna och romarnamnets urgamla segergloria. De hårda dragen vittnade om ett lif af tunga mödor och stränga pligters uppfyllelse, men de dolde dock ej helt den humanitetens själfulla vakenhety som icke ens slagfältets blodiga lek alltid förmår döfva och tillintetgöra.

Nero hade jämte några bland de inbjudna slagit sig ned i en af de mindre peristylerna, där grekiska citterspelerskor i hastigt stigande crescendo utförde en hymn till glädjens och den allt besegrande kärlekens lof.

Bland de lyssnande befann sig äfven Flavus.

— Flavus, sade kejsaren, sedan musiken tystnat. Hvad säger man däruppe i Germanien om oss här vid Tiberns stränder? Tror man, att vi förstå oss på andra toner än vapnens klang och stridstrumpetens smattrande? Vet man, att vi älska äfven freden och de fagra rosor den strör i vår väg?

Flavus log.

— Germanerna känna oss mest från våra segrar — och äfven från våra nederlag på slag-

fälten. Och hvad de tänka om oss, säga de ej med ord, endast med sina armars styrka och med betten af sina svärd.

— Menniskans sinne kan ju ej undgå att taga intryck af den nejd, i hvilken hon vistas, fortfor Nero. Och de måste följaktligen vara ett underbart folk, dessa de djupa skogarnas barn.

— Skogarna äro mörka, men solstrålen tränger likväl ned genom deras stammar för att värma och lysa, svarade Flavus. Barbarerna, såsom vi kalla dem, ha äfven diktat vackra sägner om solens välde öfver naturen.

— Tro också barbarerna på ljusets välde? frågade kejsaren intresserad. Hvad innehålla dessa sägner? Berätta oss något därom.

— De förtälja om ungmön, som slumrar djupt i de onda makternas våld; de skildra den namnlösa längtan, med hvilken hon bidar på den befriande brudgummen, som slutligen nalkas, skingrar hennes väktare och väcker henne till lif med sin kyss. Jungfrun är jorden, försänkt i nattens mörker; brudgummen, hvars kärlek gör henne fri, är solens strålände skifva; och den första

solglimten, som genombryter dimmorna, är det svärd, med hvilket den segrande älskaren banar sig väg.

— Sagan är onekligen vacker, förklarade Nero. Men hos oss är det icke nog, att en brudgum väcker sin sköna till lif, han måste också ega henne.

— Därför beskriver sagan äfven, huru brudgummen på germaniskt vis köper sin brud, då han om aftonen sjunker i hennes famn. Sitt svärd, solstrålen, ger han åt hennes fränder, nattens söner, och åt henne själf förärrar han sin dyrbara halskedja — det är solens skimrande ring.

— Och alltså beröfvar han ju sig själf förmågan att hålla den älskade skatten varm, den oförsigtiga krabaten. Och nu kan han ej ens mera försvara henne mot nattens ättlingar, om han så vill.

— Sagan förmäler också, huru han dödas af brudens forna väktare, som åter få henne i sitt våld — hans välde är förbi — natten har segrat.

— Hvad sade jag om Germaniens mörka skogar? utbrast Nero triumferande. Den är dyster nog din saga om solen och jorden.

— Men den har en fortsättning, Caesar. Solen bäddas visserligen i gravens djup, såsom sagdt. Men där födes åt honom en bror, som, en natt gammal, öfvervinner mörkrets furstar och hämnas hans död. Ljusets välde är tryggadt.

Nero funderade.

— Denna strid mellan ljus och mörker är ej heller främmande för våra egna myter, sade han slutligen. Men jag ville säga, att dessa barbarer icke äro alldeles så otympliga som vi föreställt oss dem, eftersom de låta kärleken spela en roll i deras sägner. Det bevisar fint väderkorn, skulle jag tro!

— Äfven barbarerna älska och hata, såsom vi, Caesar, svarade Flavus. Men det är kanske icke kärleken, som är hufvudtemat i denna saga. Under det hela ligger väl egentligen denna ständiga omvexling af dag och natt, ljus och mörker, som också Germaniens folk ej kunnat undgå att iakttaga. Och hvem vet — måhända skall sagan engång erhålla en djupare andemening än den för närvarande eger.

— Och hvilken skulle då denna nya innebörd blifva? frågade Nero.

— Så länge germanerna lefva sina skogars och höjders enkla naturlif, är striden en brottning endast mellan naturens makter — men de skola kanske engång fatta den allvarligare, såsom en hjärtats inre strid mellan böjelserna till godt och ondt. Låt dem blott en gång blifva lika klartseende — och lika förderfvade som vi!

— Du har varit alltför länge borta från Rom, Flavius, skämtade Anicetus, som satt vid Neros sida.

— Måhända finnas också de, som varit för länge i Rom, svarade den unge krigaren.

Kejsaren log ett muntert löje.

— Det kan du verkligen hafva rätt i, min Flavius, erkände han. Och sannerligen tror icke jag såsom du, att om våra legioner ej göra ett slut på sagodiktandet i Germanien, så skall väl också där filosoferandet undantränga den barnsliga natursymboliken. Se på var Apollomyt till exempel! — Men vi lemna läran om de onda och goda makternas strid för i qväll. Hvad som för denna gång är att taga vara på, är själfva kärlekshistorien i och för sig. Låtom oss dricka då för solguden och hans slumrande brud!

— Måtte han komma hit till oss, om han är törstig! utbrast Tigellinus. Vi skola presentera honom för både Dionysos och Bacchus — Venus känner han ju förut.

— Och den nyss morgnade sköna sedan! yttrade en qvinnlig stämma. Vi skola hålla henne vaken till ljusan dag, om hon än kallar sig nattens tärna.

Rösten tillhörde Poppea Sabina, Othos hustru, Roms yppigaste skönhet, som på senare tider allt oftare börjat blifva synlig i kejsarens omgifning.

— Ja, Poppea förstår den konsten lika väl som vi alla andra tillsammans, erkände Nero. Må hon meddela sin lärdom äfven åt oss.

Gästerna spridde sig småningom i de präktigt utsmyckade salarna, några sökte svalka i de angränsande trädgårdarna, där i särskilda små bersåer genom slafvarnas berömliga nit ständigt välförsedda bågare öfverraskade de törstiga, under det andra allvarligt samtalande vandrade af och an i de rymliga alléerna och pelargångarna.

Nero stannade i sällskap med några andra kvar i den lilla peristylen, där skämtet om solguden och hans sköna brud fortsattes.

— Flavus' berättelse erinrar mig mycket om en dikt af Augustus' älskling, sade kejsaren. Och denna dikt åter kommer mig att tänka på, huru mycket menniska den gamle skalden ändå i själfva verket är. Han sjunger gärna om både ett och annat, om ståndaktighet och mannamod, om dygd och flärdlöshet och sådant där — men så kommer kärleken och stryker honom öfver näsan midt i allt hans allvar.

Gästerna skrattade.

— Du har lofvat att sjunga för oss i afton, Caesar, sade Poppea Sabina. Vill du icke göra början med den sång du tänkte på?

— Nåväl; äfven där, såsom i den germaniska sagan är det frågan om att väcka en slumrande till lif. Gif mig cittran, Anicetus.

Nero sjöng, långsamt och uttrycksfullt, följande korta dikt:

Chloe städse mig flyr,
liksom bland bergen den skyggande hind
följer sin darrande moder,
ängslig för lundernas susande vind.

När den friska Zephyr
spädaste löfven berör med sin fläkt,
eller när ödlorna prassla,
darra dess knän och dess själ blir förskräckt.

Ej likt tigern så grym
vill jag förqväfva din blomstrande vår.
Lemna, o Chloe, din moder —
mogen för älskarn din fägring ren står.*)

Sångarens blickar hvilade dröjande på Valeria, som hade tagit plats vid sin moders sida i andra ändan af peristylen. Den unga flickan kände sig pinsamt berörd, och när hon slog upp sina ögon, mötte henne en blick så full af hat och passionerad svartsjuka, att en hemsk förfäran genomfor hela hennes väsende.

Denna blick kom från Poppea Sabina.

Valeria hade aldrig sett dessa formsköna, men om en otämd lidelse vittnande anletsdrag utan

*) Efter Horatius.

en förnimmelse af motvilja — från och med detta ögonblick visste hon, att hon måste frukta denna qvinna. Hennes qvinnliga instinkt sade, att Poppea Sabina hatade henne in i döden.

Förvirrad och upprörd begagnade hon sig af ett tillfälle, då uppmärksamheten riktades på annat håll, och drog sig undan från det bullrande sällskapet. Genom en liten sidogång kom hon ut i det fria, ut i kejsarträdgården, där sorlande röster blandade sig med nattvindens hemlighetsfulla sus och flöjternas glada toner. I skenet af de glimmande lyktorna framskymtade rörliga gestalter mellan piniernas stammar, och glasens klang formade sig till en underbart sprittande melodi.

Valeria undvek att blanda sig med de grupper, som mötte henne, hon sökte sig fram till den del af parken, där skuggorna voro djupast och stillheten mest ostörd. De svala fläktar, som från norr böljade in öfver denna värld, helgad åt nöjets och njutningens tusenåriga gudar, drefvo feberglöden från hennes kinder, och det porlande vattnet i fontänen, vid hvilken hon stannade, tycktes locka till hvila och sinnesro.

Lutande sig mot fontänens smidiga balustrad blickade hon ned i sitt inres ovissa djup.

Hvad hade hon att göra i kejsarborgen? frågade hon sig själf. Dess brus bedöfvade henne, dess mångskiftande bilder fördunklade hennes föreställningar, dessa stridande intressen gjorde sinnet tungt.

Och Nero? Ack, hvarför flydde hon ej för alltid härifrån?

Valeria ryckte till vid ett sakta prasslande i gräsmattans vissnade löf och vände sig om.

Hon mötte kejsarens blickar, och hon tyckte sig känna, huru grunden svigtade under marmörhällen, på hvilken hon stod.

VII.

Du söker ensamheten, mitt vackra barn, sade Nero vänligt.

— Jag är trött, Caesar, stammade Valeria med knappt hörbar stämma. Jag borde egentligen ej vara här — —

— Och hvarför borde du ej vara här? — —
Hvarför flyr du mig — du som jag så länge sökt?

— Jag flyr dig icke, Caesar — jag vet ju ej, hvarför jag skulle frukta dig —

— Sätt dig här bredvid mig. Låtom oss tala med hvarandra, medan de öfriga stoja, sade kejsaren bönfällande. Ser du, äfven jag är trött och behöfver hvila.

Valeria satte sig dröjande ned på stensoffan därinvid; Nero hade tagit plats på dess motsatta halfrund.

— Jag sade, att jag länge sökt dig, började kejsaren. Jag har sökt dig därför, att du mången gång, då jag såg dig i din moders sällskap, föreföll mig så ren, så ljuf och så oberörd af lifvets förvillelser. Ack, Caesar har saknat mycket i all sin rikedom! Och när jag sedan fann dig, när jag hörde dig tala, blickade in i dina klara ögon och förnam hela fullheten af din oskuld, kände jag det godt att andas samma luft som du. Din närvaro har gjort mitt sinne lättare, mitt lif mera rikt på förtröstan — hvarför viker du undan, där du förmår hjälpa och hugsvala?

Kejsarens stämma vittnade om en djup förtviflan och en trånad så svärmiskt passionerad, att Valeria ofrivilligt ryggade tillbaka.

— Caesar, hvad kan jag göra för dig? frågade hon bäfvande.

— Du skall rentvå mig från allt det slagg, som samlats omkring mig — du skall lära mig att älska lifvet så som du själf — du

skall göra Caesar till hvad han ville vara och ej är.

— Och hvad förmår jag, ett svagt barn? Du är Roms beherskare, du är mäktig och bjuder öfver hela världen. Man har prisat dina högsinta tänkesätt, din mildhet och din människokärlek: hvarför söker du stöd hos den, som är svagare än du?

— Caesar är så ensam i all sin makt. Valeria, stöt honom ej tillbaka!

— Jag förstår ej, hvad du begär af mig, sade Valeria sakta.

Nero sänkte sin stämma till en låg hviskning, men denna hviskning dolde ej glöden, som flammade i hans inre.

— Du skall älska mig — du skall gifva dig helt åt mig så som jag vill gifva mig åt dig, svarede han häftigt uppspringande från stebänken.

Hans ögon glimmade lidelsefullt, och hans händer höjde sig långsamt fram emot den unga flickan vid hans sida.

— Caesar, du förskräcker mig! utropade hon skyggt och drog sig undan.

— Älskade, blif min, och hela världen skall ligga för dina fötter såsom jag. Gör Caesar lycklig — och du skall själf förblifva det!

Valeria hade rest sig upp.

— Claudius Nero, du har en hustru, den sköna och ädla Octavia, som väntar dig, och jag — —

— Och du?

— Jag — jag skall aldrig älska dig! hviskade Valeria.

Nero släppte icke hennes arm, som han fattat. Vilddjursnaturen inom honom ville taga öfverhand, och i detta ögonblick tänkte han icke på att beherska sig.

— Du vet icke, hvad du talar, sade han hest. Du känner icke dig själf — och mig.

— Jag har ej rätt att säga dig annat, Caesar, svarade Valeria underbart vekt och sökte frigöra sig från hans krampaktiga tag. Ack, låt mig gå — du sade ju, att jag icke skulle frukta dig.

Nero hejdade sig.

— Barn, du förstår ej hvad de grusade förhoppningarna kunna göra af Roms Caesar.

— Claudius Nero, bortom dessa förhoppningar ligger ansvaret — ansvaret, som skall välla fram öfver dig likt en brusande våg — och bortom dessa förhoppningar ligger äfven mitt lifs lycka —

Valeria talade fast och beslutsamt, hon kände i detta nu ett mod, som hon dittills saknat. Men hennes ord hade icke den verkan på Nero, som hon åsyftat.

— Du är skön, när du talar så, utbrast han eldigt. Och jag skulle låta dig gå förbi mig utan att följa de fjät dina spåda fötter trampat! Aldrig, aldrig!

— Må vi skiljas utan strid och stormar, Caesar, — vi måste ju! Jag skall bedja gudarna följa dig till klarhet och frid.

Nero såg en tår glimma i de vackra ögon, som blickade upp mot hans anlete, och sjudande heta bröto sig hans känslor fram. Han ville sluta den smärta gestalten i sina armar, men Valeria märkte hans häftiga rörelse, slingrade sig undan och sprang, utan att veta hvart, bort mot de vinkande ljusen mellan parkens grenar.

Hon hörde, huru Nero ilade efter henne, hörde hans flämtande andedrägt, och full af förfäran kände hon förlamningen smyga sig öfver hennes svaga lemmar. Vägen till palatset var likväl icke lång, och kunde hon blott komma förbi akaciehäcken, som skymde den stora festplatsen, var hon räddad.

Men vid det afgörande språnget fattades hon af ett kraftigt tag i skuldran och sjönk tillsammans i dof förtviflan, när hon igenkände Tigellinus' hänleende ansigte.

— Icke så fort, min dufva, sade hofstallmästaren. Icke så —

Tigellinus träffades i samma stund af ett hugg i pannan och tumlade hjälplöst omkull på den knastrande sandgången.

Det var Lucius, bildhuggaren, som böjde sig ned öfver den halft vanmäktiga Valeria och hjälpte henne upp.

I vild förbittring reste sig pretorianofficeren och grep det korta svärdet, som hängde vid hans venstra sida.

— Hitåt folk! ropade han. Man mördar mig! Man anfaller Caesar!

Men Nero trädde emellan.

— Skrik då ej så fördömdt! sade han dämpadt. Du förstör ju hela vår fest med ditt larm, tillade han med ett försök till skämt.

Han hade återvunnit ett yttre sken af fattning, när han mötte de ögon, med hvilka Lucius betraktade honom.

— Hvarifrån och huru har du kommit hit? frågade kejsaren. Jag visste ej, att du var i staden.

— Jag skulle i detta ögonblick själf knappast tro, att jag är i Rom, i Caesars trädgård, svarade bildhuggaren. Från Vesuvius kom jag i qväll och fann i mitt hus en inbjudning utfärdad i ditt namn.

— Agrippina! tänkte Nero halfhögt.

— Du har infunnit dig objuden, hväste Tigellinus med sammanbitna tänder. Ditt namn fanns ej på listan, som jag sände till våra gäster — du skall visas ut som en obehörig snyltgäst!

— Objuden eller icke — sak samma för dig, som djärfs kalla mig snyltgäst, genmålde Lucius kallt. Jag har i alla fall kommit, då jag bäst behöfdes.

— Du slingrar dig undan med fraser, dun-drade hofstallmästaren. Du förklarar icke orsaken till ditt uppträdande inom Palatiums område.

— Inbilla dig icke, att ditt boftag kan skjutas åt sidan. Tidpunkten är illa vald för ett förhör rörande min närvaro.

Nero förstod, att udden i bildhuggarens sista yttrande måste träffa äfven honom, men han kände sig icke böjd för att stanna qvar.

— Låt det vara slut för denna gång, inföll han bestämdt. Man saknar mig i palatset, och jag tänker, att vi allesammans ha skäl att betänka oss, förrän vi fortsätta detta samtal. Därpå fortfor han vekare, vänd till bildhuggaren:

— För bort detta barn, som sprungit undan Roms Caesar — han ville henne endast godt, och kanske skall hon ännu återvända längs den väg, på hvilken hon flytt. Och sedan — sedan, Lucius, väntar jag dig här under nattens festjubel. Du kommer, icke sant? Du har lejd af mig och — af vänskapen.

De två männen riktade sina blickar mot hvarandra i stum förbidan.

— Jag skall komma, svarade bildhuggaren.

Nero gick mot palatset, sluten och inåtvänd, åtföljd af den förbittrade hofstallmästaren.

Helt nära akaciehäcken sågo de Agrippina, som skiljande sig från sina följeslagarinnor ensam nalkades dem.

— Du har skaffat oss en gäst, som jag ej väntade, sade Nero i sin alldagston. Jag menar bildhuggaren Lucius, som jag träffat här i parken — jag antager, att det är du, som kallat honom.

— Du gissar rätt, erkände Agrippina. Och jag har inväntat er båda här endast för att säga dig, att jag sett, huru du träffat honom. Välkomme, Sofronius Tigellinus! Det var äfven detta jag ville säga.

— Ett slag af en objuden bildhuggare skall ej omforma mig, utbrast Tigellinus ilsket.

— Hvem vet — när det träffar i rätta stunden, gäckades kejsarinnan. Men hvad jag för Neros räkning har att erinra om är, att denna flicka, Marcus Valerius Gemmatius' dotter, står under mitt beskydd, och jag ber er minnas detta — härnäst!

— Beskydd behöfver hon icke, när ingen fara hotar henne, sade Nero halft skamset. Och hvad menar du med, att hon står under ditt beskydd? frågade han häftigt.

— Jag menar, att jag har makt att försvara henne äfven mot dig, som jag gifvit makten, svarade Agrippina och lemnade de två ensamma.

* * *

Lucius och Valeria vandrade tigande genom parken. Utanför den sidoport, genom hvilken Valeria smugit sig ut från palatset, stannade de. Platsen var fullbesatt af gäster, som skämtade och logo stundens bekymmerslösa löjen.

— Skall jag följa dig till din mor? frågade bildhuggaren.

— Vill du bedja henne följa mig hem och kalla våra slafvar med bärstolen, så är jag tacksam, svarade Valeria utan att se upp.

En stund senare beledsagade Lucius Naevia och hennes dotter till den stora vestibulen vid Palatiums hufvudingång.

— Får jag besöka er i morgon? hviskade han till den unga flickan, som dolde sitt anlete under slöjan.

— Jag vet icke, svarade hon efter en lång tystnad.

Men när Valeria stigit upp i bärstolen och Lucius ämnade tillsluta dörren efter henne, för hvars skull han lemnat sin fristad bland Campaniens berg, kände han, huru en späd qvinnohand i innerlig värme omfattade hans egen; och en af rörelse halfqväfd stämma hviskade:

— Tack! Jag skall aldrig glömma hvad du gjort.

Så följde han långsamt och på afstånd efter den i mörkret försvinnande bärstolen, genom Roms gator, till Capenska porten, där han slutligen ensam stannade utanför palatset vid Coeliska kullen.

Tyst och mörkt låg det där framför honom, men han visste, att därinne klappade ett hjärta, hvars fördolda strider börjat. Och i känslan af, att hans egen lifslycka berodde af dessa striders utgång, återvände han till Palatium.

Han uppsökte Nero, såsom han lofvat, och fann honom på festplatsen innanför den stora akaciehäcken. Det dröjde ej länge, förrän kejsaren lyckades ställa det så, att han fick tala afsides med bildhuggaren, och de följdes åt till fontänen, som låg gömd för de nyfiknas blickar.

— Här var det jag yppade den kärlek, som andats inom mig, sedan jag såg henne första gången, sade Nero. Skall jag vara dig tacksam för att du kom i qväll?

— Jag tror, att du kan vara det, Caesar, svarade Lucius.

— Och du själf? Visste du, att Valeria och jag funnos här? Hade Agrippina sagt dig det?

— Jag hörde, att man sett dig vandra hit in i dunklet, åtföljd af Tigellinus — och jag såg icke Valeria bland de andra gästerna. Jag vill ej förneka, att jag drogs hitåt af någonting i mitt inre, som oemotståndligt befallde mig att gå. Men jag upptäckte er icke, förrän jag hunnit på andra sidan om den stora häcken där.

— Du älskar denna flicka, Lucius?

— Jag skall aldrig upphöra att älska henne.

— Och likväl måste den ena af oss engång gifva vika.

— Måhända måste vi båda göra det.

— Och hvarför båda?

— Du — emedan din lycka icke bygges på ruinerna af ett sköfladt lif; jag — emedan jag icke finner min lycka, där den icke gror.

De båda männen blickade tigande på vattnet, som oatbrutet sorlande stänkte sina kyliga kristallperlor i fontänen. Plötsligt sade Nero:

— Skall du också hädanefter vara densamma för mig som förut, Lucius?

— Och hvad har jag varit för dig, Caesar?

— Jag hade trott, att du var min vän — en af dem, som icke i själfvisk beräkning stått mig nära.

— Jag skall äfven hädanefter minnas, att du är icke blott Roms Caesar, utan äfven människa såsom jag, svarade bildhuggaren. Och han tillade:

— Skall också du minnas det?

— Det var endast såsom en kärleksträngande yngling jag uppsökte Valeria — såsom Caesar har jag aldrig fordrat genkärlek.

— Men Valeria skall i dig se äfven Roms beherskare — och hon skall antagligen icke hafva varit sista gången i Palatium i dag, sade Lucius tankfullt.

— Det beror på Agrippina.

— Och på henne själf; jag anar, att hon återvänder.

— Och om hon kommer — hvad då?

— Då skall du minnas, hvad pligten bjuder dig, minnas, att du är både Caesar och romersk medborgare.

— Hvarför säger du mig detta?

— Emedan du velat kalla mig din vän.

Nero och Lucius hade småningom aflägsnat sig från fontänen i riktning mot den rikare upplysta delen af parken, och en lång paus följde på bildhuggarens sista ord.

— Huru går det med ditt arbete därborta på Vesuvius? frågade kejsaren slutligen för att säga något.

— Jag har det färdigt till den bestämda tiden, och jag reser tillbaka i morgon för att fortsätta, svarade Lucius.

— Redan i morgon? Så snart?

— Jag är från och med denna dag en främ-
ling i Rom.

VIII.

Minervafesten, hyllningen åt konstens, snillets gudomlighet, var afsiudad. All den förnäma veklighet, som var samlad i badorten Baiae, hade åter fått tillfälle att utveckla sin yppiga prakt för kejsaren och hans hof, ty äfven Nero hade hedrat den neapolitanska golfens stränder med ett besök. Löje och yrande feststämning hade varit dagens lösen; endast ett hade stundom bragt glädjen till en sekundens tystnad, förvandlat förtjusningen till ett snart försvinnande hänleende — Nero hade med sig sin sköna moder, den stolta Agrippina, den hatade och afundade.

Dock — hon var ju kejsarens moder, och kejsaren själf hade denna gång visat henne en uppmärksamhet, som blifvit sällsynt under de sista

tiderna. Ja, han hade före afskedets stund firat en glänsande fest till hennes ära, en fest af utmärkelser och äretecken blott för henne, som gifvit honom lifvet. Och nu skulle hon i den stjärnklara natten begifva sig till villan på andra sidan om viken, där hennes son slösat tusende skatter för hennes bekvämlighet och hvila.

Fjärden speglade de strålande himlaljusen i sitt blida lugn, ej en vindfläkt rörde sig, när fartyget låg förtöjdt nere vid stranden, där Nero räckte sin moder handen till afsked.

Bland dem, som hörde till Agrippinas följe, befunno sig äfven Naevia och hennes dotter. Lucius hade fått rätt: Valeria hade icke segrat i kampen med sitt bäfvande hjärta. Och denna strid hade icke nått sitt slut. Hon hade återvändt till Palatium, skygg och osäker, ständigt stödjande sig på Agrippinas närhet, stundom för långa tider dold i hemmets skyddande enslighet, men alltid åter drifven därifrån af en längtan, hvars tärande glöd hennes tårar ej förmått släcka. Nero hade icke tilltalat henne, och denna tystnad gjorde hennes sinne godt.

Här, i Baiae, syntes hon lugnare, tryggare och mera tillitsfull än förut. Under de stora festerna kom hon icke sällan i sin moders sällskap till de kejsrerliga villorna, hon följde tyst och stillsamt med nöjets olika skiftningar och kände det underbart lätt att andas, hvarje gång hon återvände i medvetandet af att Nero icke närmat sig henne.

Och som en värnande slöja, hvars fina veck mildt och helande lade sig öfver hennes tankar, erfor hon den ömma uppmärksamhet, som Lucius städse i ord och handling ådagalade. Bildhuggaren observerade dock, huru hon stundom nästan frånvarande lyssnade till hvad han sade, och han saknade hos henne den oreflekterade förtrolighet, som så mången gång förljufvat stunderna i det gamla hemmet vid Coeliska kullen i Rom.

Emellanåt var det dock, som om hennes blickar klarnat upp i en lycksalig hängifvenhet, och hennes ord ljödo fria och obundna såsom förr. Det var då, när de tillsammans lyssnade till hvad den åldrige herden på berget Vesuvius förtäljde. De hade under Naevias och Valerias

besök hos Lucius tillsammans dröjt vid hans koja; de hade hört honom tala om den frid, som höjer sig öfver nattens dunkel och dagens kvalm, och om den kärlek, i hvars sköte livvets gåtor lösas.

Det var äfven om dessa besök de talade nu, när Lucius ledsagade Valeria ned till stranden, där de sista aftondyningarna dogo bort.

— Helsa den gamle, sade Valeria. De sägner han berättat hafva gripit mig djupt. De hafva stått för mig klarare dag för dag under all den oro, som rört sig i Minervafesternas brus. Vi resa i morgon till Rom, där skola de följa mig. De locka likt förverkligandet af en fridens barnsdröm.

— Mins du drömmen, som du engång upprepade för mig, förrän jag begaf mig hit ned till Campanien? frågade Lucius.

— Jag mins den. Men jag trodde aldrig, att jag skulle förstå den så som nu. Den var ju endast en dröm — men i sägnerna om den store mannen från Österlandet ser jag drömmens sanning återspegla sig.

— Äfven jag anar, att bortom dessa berättelser ligger något mer än diktens och den österländska fantasivärldens osäkra aftonskymning. Det förefaller mig, som om nazarén skulle hafva genomlevvat sin lifshistoria just för dem, som lidit och — försakat.

— De som lidit och försakat, hviskade Valeria. Och kanske äfven för dem, som lidit mera än de försakat.

— Du är icke lycklig, Valeria, sade bildhuggaren. Måhända skall du finna lyckan — i Rom!

— I Rom — — Du blir bitter, Lucius. Mins du de forna dagarna på altanen, där inga tunga tankar, ingen grumlad känsla störde oss? Jag mins dem, jag skall städse minnas dem; men jag vet, att de aldrig skola återvända. Och därför —

— Därför?

— Just därför spanar jag bortom sägnerna från det fjärran landet den frihet, som ensam förmår ersätta hvad jag förlorat. Farväl, Lucius; man väntar mig därnere.

— Farväl! Jag skall omhölja dig med minnets skäraste dager — jag skall älska att se dig i frihet och hoppas, att du funnit den.

Lucius aflägsnade sig från stranden i känslan af, att han vaknat från en vacker dröm.

— Denna flicka är icke mera ett barn, hon har mognat till kvinna, tänkte han vid sig själf.

* * *

Åt höger stod en grupp af Neros följeslagare sakta samtalande.

— Är allt i ordning? Är du säker på vår fångst? hviskade Tigellinus till Anicetus.

— Var lugn! svarade denne. Hon skall ej undgå oss.

— Så blir det då äntligen ett slut på detta fördömda qvinnoregemente. Och är hon engång borta, skola vi snart blifva färdiga med de andra — Agrippinas skugga skall ej skydda dem. Men denna vindstilla har själfva Tartarus sändt öfver oss, fortsatte Tigellinus oroligt. Man får ej missbruka folkets fantasi.

— Fantasi behöfs här icke; här skall döden komma, som om naturen själf hade frammanat honom.

— Kejsaren — naturen, skrattade hofstallmästaren.

Bildhuggaren närmare sig de båda.

— Caesar ger sina känslor fritt lopp i afton, sade han med beräkning. Se, han älskar dock sin moder.

Anicetus dolde sitt leende i de skuggor, som omgäfvö honom.

Nero omfamnade sin moder vildt, lidelsefullt, som om onda makter hade velat slita henne från honom. Agrippina blickade förundrad på sin son; hon förstod ej denna häftiga sorg öfver skilsmässan, men stolta förhoppningar blandade sig med de dystra aningarna i hennes inre.

Och medan farkosten långsamt simmade fram öfver de lugna böljorna, stod Nero länge på stranden och betraktade dess jämna rörelser i aftondunklet.

Plötsligt for han tillsammans, och dödsblek vände han sig mot hofstallmästaren, som stannat vid hans sida:

— Såg jag orätt, Tigellinus — eller såg jag icke Valeria bland dem, som följde Agrippina ut på vågorna? frågade han liksom förstenad.

— Hvad kunde vi göra, Caesar, svarade Tigellinus. Det skulle hafva väckt alltför stor uppmärksamhet, om vi hindrat henne. Och för resten — hvad har du mera att vinna på detta håll? Glöm ej Poppea Sabina —

— O, mycket, mycket hade jag att vinna — mycket, som jag gått förbi!

Nero stod en lång stund försjunken i dystra tankar.

— Nej, utropade han slutligen i ystert svärmeri, här är ej tid att sörja, romare! Natten är lång, men den flyr dock för snabbt.

— Nå, Lucius, fortsatte han. Du följer väl oss ändå ännu en stund, ty nu skall ju din bildstod bestå provvet; har du låtit föra den dit jag önskade?

— Den väntar dig, Caesar.

— Alltså framåt; jag hoppas, att Tigellinus ej sparat sitt kända snille, när det gäller en glad natt, sade han och nickade åt hofstallmästaren.

— Smickrare, svarade denne och bugade sig djupt.

Kejsaren hade för nattens festlighet valt en villa i stadens närhet, dit sorlet och nyfikenheten ej så enträget kunde tränga sig fram.

Från de stora fönstren i festrummet hade man den friaste utsigt öfver viken därnedanför, hvars långsamma dyningar sakta hvälfde sig mot byggnadens grundvalar. Nero älskade att göra eröfringar af olika slag, här hade byggnadskonstnärerna fått göra hafvet till land för att taga vara på de friska vindar, som den vulkaniska nejden stundom saknade. Och i den rymliga pelarsalen hade man på mångahanda sätt tvungit själfva naturen att blifva konstens medhjälparinna. Salen var till hälften festsal, till hälften park, marmor, vågformade kullar och doftande grönska täflade om herraväldet och genom det brutna taket skådade himlahvalfvets tusende ögon in öfver den världsbeherskandes fröjder.

Här, på en piedestal i midten af rummet, hade konstnären låtit uppställa sin nyligen fullbordade Apollostaty. Kejsaren skulle i afton för första

gången betrakta den. Lucius hade troget följt den anvisning, som han fick den besynnerliga natten i Augusti tempel: med manteln tillbakastad öfver skuldran framsträckte guden sin venstra hand afvärjande, krossande enhvar, som väckt hans vrede; men i den sänkta högra handen höll han lustralvippan, förlåtelsens insegel. Där var både straff och försonad skuld på samma gång. Ur de ungdomliga anletsdragen talade allvar och upphöjd värdighet; där var stränghet, omutlig stränghet, men äfven ett löfte om frid och hugsvalelse. Den brottslige skulle falla ned i ödmjuk bäfvan för denna gud, men han skulle upprättas och se hämdgudinnorna försvinna. Den lugna kraft, som hvilade öfver bildens öppna anlete, skulle ej endast förskräcka, den skulle väcka en aning om sällheten i ett nyvaknadt lif.

Och öfver gudens ungdomsfägring hade konstnären andats en erinran om Neros egen ungdom — den hänsvunna tiden.

Så blef bilden ett minne — och på samma gång ett löfte för stundande dagar.

Nero och hans sällskap trädde in i salen. Där strålade hundrade lampor mellan marmorpelare, myrten och lager, där väntade ljus och glädje, men kejsaren hade under färden blifvit allvarsam och fåordig; hans följeslagares skämt hade ej förmått väcka honom ur hans tankar.

Och nu föllo hans blickar på bilden i salens midt. Han stannade framför guden, skådade in i hans rena drag, och där blef tyst i den stora salen.

Då vände Nero sig om; färgen, som dagens fest framkallat på hans kinder, var försvunnen. Han stod inför Apollo såsom inför en domare.

— Lucius, du har skapat ett odödligt mästerverk, sade han med bruten stämma och vandrade bort till bordet, där bägarne väntade.

— Det är en sak att dricka på, inföll Anicetus. Lycka till!

Men Nero talade afsides med bildhuggaren, medan de andra stojade kring borden.

— Ja, Lucius, du vet ej, huru sant du träffat min tankes innersta — och dock har du förstått mig bättre än någon annan.

Där låg en vild förtviflan i kejsarens ord, huru mycket han än försökte beherska sig.

— Jag förstår dig ej, Cæsar, men jag är tacksam för ditt välbehag, svarade konstnären.

— Ack, att du aldrig skulle lära dig förstå mig!

Borta i salens andra ända, dold mellan grönskan, stod Tigellinus och hviskade med Anicetus.

— Ja, han är ett sådant barn ännu, sade den senare; blott han ej förråder sig och oss.

— Nå, vi skola väl tysta munnen på honom, så kejsare han är. Men hufvudsaken är, att allt nu går bra därute på golfen i natt.

— Skulle det ej lyckas där, ha vi väl andra medel.

Och Anicetus gjorde en betecknande rörelse med handen.

— Naturligtvis. Men tror du, att hvad vi i sådant fall måste uppgifva såsom orsak skall vara tillfyllest?

— Jag tror det. Folkets kända härgifvenhet för kejsaren — de utspridda ryktena om Agrippinas mordplaner — var lugn, Tigellinus,

ingen skall våga uttala sitt tvifvel om att det varit hon själf.

— Och Poppea Sabina?

— Hon förräder oss icke. Skönhetens välde är omätligt, det har hon låtit kejsaren själf pröfva på; men dock vet hon, att om det gäller oss, så gäller det äfven henne.

— Den qvinnan är listens dämon lika väl som skönhetens — hon är ej blott till namnet af judisk slägt: att hon ej skulle följa oss hit till Baiae, stod skrifvet i stjärnorna.

— Och där står lika visst skrifvet, att en qvinnas väg till diademet leder genom varsamhetens dunkel.

— Men hennes gemål —

Anicetus skrattade.

— Eldguden, som smider nätet kring Venus och Mars! Jag misstänker, att han af idel längtan efter Bacchus skall låta glöden slockna på härden.

— Och denne bildhuggare, fortfor Tigellinus eftertänksamt. Han kommer att rasa som en galning, om äfven han förlorar något på hvad som gör kullerbytta i natt.

— Låt honom rasa — eller låt honom glömma bort att rasa; allt efter behag, Tigellinus, du förstår.

I detta ögonblick närmade sig med brådskande steg de båda vännerna en utifrån kommande gardesribun, hvilken med en hemlighetsfull blinkning tillkännagaf, att han hade något oväntadt att meddela.

— Nå, hvad är det? frågade Tigellinus.

— Tyst! Tala ej så högt — man berättar om skeppsbrott där ute på fjärden, hviskade den nykomne.

— Skeppsbrott, sade Anicetus med väl spelad förvåning. Du yrar, Quintus, natten är ju lugn som själfvaste Elysium.

— Jag yrar icke, jag hörde det nere vid stranden. Skall jag underrätta kejsaren?

— Nej, säg ingenting åt Nero: man får ej oroa honom onödigtvis — det är kanske onödigt prat. Jag måste ut för att taga reda på saken först: följ med mig, Quintus, så hjälpas vi åt. Och du, Tigellinus?

— Jag stannar här så länge — hos Nero, svarade hofstallmästaren.

— Javisst, bevaka honom noga, tills vi veta allt; han är den mest opålitliga af oss alla, skyndade Anicetus att tillägga, då Quintus redan var vid dörren.

— Var snabb, Anicetus; vi hålla tillsammans till det sista.

— Jag tror dig jämnt, så mycket jag vill, tänkte Anicetus, i det han följde i gardestribunens spår, medan Tigellinus obesväradt vandrade till andra ändan af salen, där Nero omsvärmades af gästerna.

— Icke sant, Tigellinus, sade kejsaren högljudt och höjde sin bågare, jag är ju Romas herskare: har jag ej rätt att glädjas och sjunga — alltid?

Men så stannade hans blickar åter på Apollo-bilden i salens midt, och hans stämna tystnade.

* * *

Bildhuggaren Lucius begaf sig obemärkt bort från festen tidigare än öfriga gäster, och åtföljd endast af en slaf, som bar en nattfackla, riktade

han sina steg upp mot staden, där han haft en tillfällig bostad under de sista dagarna.

Han passerade ett gammalt halft förfallet tempel, som låg alldeles invid vägen nära stadsporten, då från den i mörker höljda pelargången plötsligt framstörtade en person, som med dragen dolk måttade ett kraftigt hugg mot bildhuggarens skuldra. Lucius räddade sig endast genom att hastigt vika åt sidan, men snafvade och föll emot templets trappafsats, på samma gång äfven an-griparen förlorade jämnvigten och störtade till marken. Bildhuggaren reste sig oskadad, lika snabbt var äfven den andre på benen och hukade sig ned efter sitt vapen, som han förlorat i fallet; men då han observerade slafven, som hotande höjde fackelstången, lemnade han dolken i sticket och försvann i den närbelägna skogsdungen.

Det hade varit lönlöst att förfölja honom, och det hela gick så hastigt, att Lucius knappt förstod hvad som skett, förrän han åter stod där ensam med fackelbäraren.

— Skall jag sätta efter honom, herre? frågade denne.

— Nej, låt bli, svarade bildhuggaren. Kände du angriparn, Carrio?

— Jag kunde ej se hans anlete, han var också helt säkert maskerad, tyckte jag.

— Nå, lika godt. Gif mig dolken; kanske den skall leda oss på det rätta spåret. Men kom ihåg, tillade Lucius bestämdt, denna händelse skall du hålla hemlig tillsvidare, Carrio, jag vill det.

Carrio lofyade att tåga, och bildhuggaren fortsatte sin vandring, oviss om han varit det åsyftade eller det af slumpen framkastade föremålet för en illa utförd mordanläggning.

— Nej, en vanlig usling skulle ej vågat tänka på mord och plundring, när jag hade min storväxte Carrio med mig, tänkte han. Här var endast fråga om att gifva ett dödande hugg och sedan försvinna -- alltså är det icke någon alldagsskurk, som velat begagna sig af nattens mörker.

IX.

Följande dag på eftermiddagen var vissheten om Agrippinas död spridd i nejderna kring Baiae. Skeppsbrottet i den stjärnklara, vårligt lugna midnattstimmen på en fjärd, i hvars djupa vatten för den vane seglaren okända grund icke doldes, kejsarmoderns underbara räddning och slutliga ankomst till villan på andra sidan viken, hennes tidiga morgonbeskickning till Nero, Anicetus' manstarka följe på hans skyndsamma färd åt det håll, där Agrippina hvilade ut efter nattens hårda slag — allt detta blef nogsam bekant ock spridde sig i halft undertryckta hviskningar från hem till hem, uppför Vesuvius' sluttningar, ut bland de fattiga fiskarena vid hafskanten,

ut öfver Campaniens bördiga slätter, längs den Appiska vägens jämna stigningar, fram till den bullrande staden vid Tibern och ständigt vidare med den snabbhet, som tillhör endast ryktet om det oerhörda, det vidunderliga. Hvad som timat i Agrippinas villa efter Anicetus' ankomst var höljdt i hemlighetens dunkel, men man gissade, man anade, man förstod, att man lefde midt inne i en visshet, som dock aldrig skulle få uttalas högt annorlunda än såsom — en lögn.

Ty där fanns ett annat rykte, utsprunget från kejsarvillan, blixtnabbt, skarpt som en svärds-klinga, energiskt huggande omkring sig likt en rasande pretorian i upprorsflocken. Det var ryktet om Agrippinas slaf, som ertappats med svärdet i hand inför Roms beherskare — ryktet om kejsarmoderns förtviflan öfver sitt onda anslag — ryktet om dolken, som hon stuckit i den barm, vid hvilken Nero hvilat som barn —

Man såg detta rykte likt en kejsarspion från Tiberius' dagar jagande efter alla de hviskningar, som korsade hvarandra — man hånlog, man skakade på hufvudet, men man teg!

Så reste kejsaren efter några dagar till hufvudstaden, plötsligt, obemärkt, utan att gifva de öfliga afskedsfesterna, och man berättade snart, att han blifvit emottagen af det festligt smyckade Rom, af senatorer, riddare, togabärande romerska medborgare i tusendetal, alla helsande, lyckönskande rikets fader till den frihet han vunnit och jublande öfver den lycka, som vederfarits styrelsen genom den hatade Agrippinas bortgång —

Blott en, sade man, hade i senaten vägrat att medverka till den fäderneärfda rådsförsamlingens glädjevotum. Denne ende var Paetus Trasea. Och där funnos på Italiens jord icke så få, som vid berättelsen därom kände lifvets gnista åter tändas midt ibland den kränkta medborgareandans dödsfläktar.

Lucius dröjde kvar på sitt landtods, och alla de hvarandra ständigt kompletterande berättelserna undgingo honom icke. Han hade redan morgonen efter olyckan ute på fjärden fattat, att hvad man förtäljde var något mer än dunkla aningar och hemlighetsfulla antydningar. Det var för honom en den hårdaste sanning.

Och känslan af att han stod inför ett brott af den vidaste utsträckning blef dubbelt mera tung, dubbelt mera smärtsam genom sorgen, hvars bittra flöde ur tvenne källor strömmade in öfver hans själ.

Det var sorgen öfver en förhoppning, som för alltid grusats — och sorgen öfver en manna-vänskap, som brustit.

Men de, med hvilka han dagligen vistades, hans slafvar, hans tjenare och de umgängesvännar, som han funnit på Vesuvius' sommarvillor, sågo icke hvad som försiggick i hans inre. Ty den verkliga sorgen har ju i alla tider varit stum.

Äfven gardestribunen Subrius Flavius, hans ungdomsvän, som några dagar efter Minervafestens slut besökte honom uppbragt och kränkt i sitt innersta öfver hvad som skett, äfven han anade icke, hvad Lucius bar på.

Flavius' blod sjöd hett, och den långa vistelsen bland Germaniens skogar hade icke bragt hans känslor att stelna.

— Högt på maktens tinnar, firad och helsad såsom ett lyckans skötebarn, sitter denne Caesar

-- och dock är han en mördare! utbrast den unge krigarn. Jag fruktar, att han likväl skall känna grunden vackla efter denna natt vid Campaniens stränder.

— Frukta du? sade Lucius och log.

— Det är rätta ordet. Jag fruktar — att icke heller jag skall länge höra till dem, som med säkra skuldror uppbära den gamla grunden.

— Du är Caesars stridsman, Flavus —

— Jag är det; och han hade ej någon trognare försvarare än jag, sålänge han var kärlek värd —

— Skall du säga detta äfven åt Nero, om han frågar dig?

— Måhända skall den tid komma, då jag kan säga honom det *).

Där fanns dock en, som trodde sig skåda djupare ned i Lucius' tankar än bildhuggaren själf kunde föreställa sig. Det var herden på

*) Subrius Flavus blef en af hufvudmännen för den s. k. Pisoniska sammansvärjningen (år 65 e. Kr.) och gick med stoiskt lugn till döden.

Vesuvius, hvilken han denna tid besökte nästan mera ofta än förut.

Den gamle märkte, huru Lucius med stigande intresse lyssnade till hvad han förtäljde om den glädje, som ej kan grumlas af världens hat, och hans ord blefvo därför äfven mera uttrycksfulla, mera rika på innehåll. Han hade själf pröfvat mycket i sin ringa obemärkthet, och han förstod, att Lucius sökte tröst.

Bildhuggaren tänkte icke på, att hans inre blottades bit för bit inför den fattige landtman-
nen, han gjorde frågor, som minnet och sak-
naden i förening frammanade, han fällde ytt-
randen, som vittnade om lidandets bitterhet, och
han uppsökte gärna den låga herdekojan, när
qvällens skuggor nalkades och sinnet längtade
till ro.

Morgonen efter en sådan natt, som han till-
bragt dels i samspråk med den gamle dels under
ensamma betraktelser i hemmet, vandrade han
långs vestra slutningen af berget, dit där utsik-
ten öppnade sig mest fri och härlig i all sin rika
omvexling. Dagen glittrade i de dunkla blad-

grupperna, solljuset spelade in öfver Sommas gråskiftande högslätter i öster, från de vackra byggnaderna nere bland strandens grönska hördes de första morgontonerna, och på den vida golfens yta började dagens jämna äflan. Öfver lif och död, öfver framtidsdrömmar och forntidsminnen höjde sig söderns himmel, djup och klar, stämmingsfullt leende, allvarligt smeksam för dem, som förstodo honom rätt.

Lucius hade sett denna tafla mången gång förut från samma ställe, men måhända var det den långa nattens sömnlösa enslighet, dess sorgbundna svärmeri och ovissa klarhetsträngtan, som gjorde hänryckningen i denna stund större än vanligt.

Han riktade sina blickar mot det ställe på golfen, hvilket han tänkte sig såsom Valerias graf, och halft drömmande, halft bunden i den lätta förlamning, som natten kvarlemnad, tänkte han sig öfver vågen skåda konturerna af den hvite mannen på vaxtaflan — —

— Hvad jag skönjer därborta är frihet, frihet, hade hon sagt den sista qvällen.

— Och nu är hon fri, tänkte Lucius. Ger oss då döden den frihet vi älska, den frid, som ej brytes — —

Så erinrade han sig de ord, som herden, hans vän, så ofta upprepat under deras sista samtal: nej, döden är icke slutet, döden är lifvets port —

— Ja, du skall lefva, Valeria, hviskade han och han tillade för sig själf:

— Du skall lefva, du älskade, som dött! Ack, det sköna, det goda kan ju icke vara förgängligt —

— Nej, det goda är icke förgängligt, upprepade en röst bakom honom. Sant sade du: det goda är bygdt på evighetens grund.

Lucius vände sig hastigt om. Där stod invid honom en kraftigt byggd medelålders man, hvars fårade anlete vittnade om strider, som svunnit, och om strider som börjat. Och några steg längre bort blänkte en romersk krigares stålrustning i det skära morgonljuset. De hade nalkats utan att Lucius hört deras steg.

— Hvem är du? utbrast han. Hvad söker du här?

— Mitt namn är Saulus, Saulus från Tarsus i Kilikien; jag kallar mig äfven Paulus, och jag är till yrket tältväfvare, svarade den okände.

— Jag känner dig icke. Äro dina och soldatens afsigter goda, så är Vesuvius gästvänligt.

— Frukta mig ej, romare. Ser du soldaten där; han är min fångvaktare, jag är själf en fånge och på väg till Rom — och dock vill jag lösa andras bojor.

— Tala tydligt, Saulus — Paulus af Tarsus —

— Vårt fartyg har dröjt här i trakten några dagar, jag har fått vandra fritt omkring följd af denne krigare, och jag har äfven besökt din granne, nazarénen här uppe på Vesuvius — ja, jag vet, att du är Lucius bildhuggaren, din granne och jag sågo dig, då du begaf dig hit.

— Nåväl, vill du besöka min landtgård, så följ mig; min fånge är du icke.

— Icke så. Det är jag, som ville bedja dig följa mig, ädle konstnär, sade den främmande mildt. Ser du, din granne har talat om dig och den dubbla sorg, som enligt hans aningar träffat dig — jag har kommit för att bjuda dig tröst.

— Äfven jag är nazarén, en af dem, som den store mästaren utsändt, tillade han långsamt, när bildhuggaren intet svarade.

— Du är en främling för mig och tror dig hafva blottat mina innersta tankar, sade Lucius slutligen. Och dock kan jag icke vredgas på dig.

— Så följ mig hit till herdekojan; du känner redan den lära, hvars man jag är — det är kärlek, icke endast lag, det är evigt lif, icke förgängelse hon bjuder dig —

Den högreste österlänningens anlete strålade af lefvande inspiration, och hans händer höjde sig bjudande.

Lucius blickade en stund frågande på hans torftiga drägt, på det talande uttrycket i hans anlete, på hans energiska hållning och tillitsfulla åtbörder.

Han kastade äfven en dröjande blick på det fagra landskapet vid bergets fot, där dagens lifslust vaknat. Så följde han tältväfvaren från Kilikien ned till herdekojan.

X.

Må det vara gömdt i min egen barm, hade Nero sagt, när Roms senatorer beklagade hvad som timat i Baiæ och helsade kejsaren lycklig öfver att hafva undgått alla onda anslag. Må det vara gömdt i min egen barm — det hör ju redan till det förflutna.

Ack, han skulle känna, att gömdt icke alltid är glömdt!

Han kände det, när han sökte glömska i statsbekymren, han visste det, när nöjets yra spände krafterna till våldsamt ansats mot erinringens makt, han mötte det i dess fulla styrka under nattens hvila, under andhemtningen mellan dagens febertimmar.

Och besynnerligt — där fanns i kejsarpalatset en, som med sin tystnads värtalighet tycktes påminna honom därom hvarje gång, när kejsarens blickar hvilade på hans lugna gestalt. Det var Apollobilden från Lucius' atelier, bilden, som Nero låtit hemta till Rom och uppställt i en af palatsets inre salar — bilden med de på engång bestraffande och försonande anletsdragen.

Det var, som om dessa anletsdrag hade bortom minnet frammanat ljusstrålen, hvilken gjorde dunklet lättare och qvalen mindre.

Dessa anletsdrag mötte Neros blickar äfven nu, när han riktade dem ut genom den öppna dörren till det lilla sidorummet, där han efter morgonbadet hvilade sig halfliggande på soffan. Solstrålarna spelade in i det lugna kabinettet mellan de till hälften fördragna fönsterdraperierna, bröto sig med begärlighet genom glastumlaren på bordet och smekte leende väggreliefernas ljusa färgspel samt kastade en bred strimma in i den angränsande salen, där Apollo reste sig hög och vördnadsbjudande på sin hvita piedestal.

Nero tycktes njuta af att betrakta bildens rena former — han tänkte på sagans Apollo, han frågade sig, om det som konstnärn diktat var en saga blott.

Då stördes han i sina tankar af en bland de i palatset tjänstgörande officerarne, som efter vederbörlig anmälan inträdde och i brådskande ordalag sade sig hafva någonting mycket viktigt att meddela kejsaren.

— Vi ha lyckats gripa en romersk medborgare, hvilken tidigt i morgse skall hafva uppspikat en smädevisa på en af stoderna här utanför, rapporterade han synbart förlägen.

— En smädevisa — mot hvem? frågade Nero till utseendet oberörd af meddelandet.

— Mot dig, Caesar.

— Och hvem har befallt er uppsöka niddiktaren? fortsatte Nero strängt.

— Sofronius Tigellinus gaf oss befallning att ofördröjligen göra det.

Kejsarens röst var betydligt mindre lugn än förut, när han frågade:

— Har du dikten med dig, så att jag kan få se mästerstycket?

Pretorianen vecklade upp en liten pergamentsrulle och räckte den åt kejsaren.

— Det är bra, sade denne. Bed Sofronius Tigellinus komma in och hemta hit den andre sedan, då jag kallar dig.

Nero blef ensam och läste pergamentets korta innehåll halfhögt för sig själf.

— Den gamla historien om Minervafesten, hviskade han. Nå — här är ett och hvarje annat dessutom — och du har också fått din beskärda del, Tigellinus, tillade han med ett tvungnet leende, när hofstallmästaren kom in. Men det är rätt åt dig — jag har ju sagt, att vi låta dessa konstmakare tillsvidare vara i fred, och du lyder mig icke.

— Det är oklokt, Caesar, att icke låtsas märka dem; man ger dem på sätt och vis rätt, om man endast tiger och samtycker, svarade Tigellinus ursäktande.

— Nå, skaffa hit den narren, sade Nero otåligt.

Några ögonblick senare hemtade tvenne af livvakten en ung man med förskrämda anletsdrag; blek och darrande kastade han sig till kejsarens fötter.

Nero vinkade åt drabanterna, att de skulle aflägsna sig.

— Nåd, Caesar! bad den unge mannen på golvet. Jag var förvirrad — jag visste ej hvad jag gjorde — jag var förledd af andra — jag —

— Tyst där med ditt dumma prat, utbrast kejsaren vresigt. Stig upp — en så ärorik skald som du bör ej kräla i stoftet.

Den andre reste sig och stannade i ödmjuk bäfvan inför sin domare.

— Ja, du ser just ut som en diktare af den storslagna arten, du, började Nero. Ditt namn, versmakare?

— Caius Flagellus, store Caesar.

— Javisst, „store Caesar;“ så heter det ju. Men huru lät det i din såkallade dikt? Tonerna äro mångahanda, ser jag.

Ett vemodigt löje spelade på Neros läppar.

— Tonerna äro mångahanda, upprepade han. Älskar du lifvet, Caius Flagellus?

— Gif mig nåd, Caesar! Jag skall godtgöra hvad jag brutit, jag har handlat af oförstånd.

— Ja, af oförstånd skrifver man usla nidor, af oförstånd inbillar man sig vara skald. Vet du, att ordet majestätsbrott ännu aldrig blifvit nämnt, sedan Nero besteg Romas kejsartron? Vet du, att då det första gången nämnes, skall jag slå till, hårdt, obevekligt, äfven om det gällde en sådan enfaldig stackare som du!

Nero hade stigit upp. Han vandrade häftigt några hvarf öfver golfvet, och vredens rodnad färgade hans bleka kinder.

Caius Flagellus föll åter på knä.

— Har saken anmälts för senaten? frågade kejsaren och stannade plötsligt framför Tigellinus.

— Icke ännu, Caesar.

— Ack, herskare, hvad behöfver senaten döma öfver mig — det är din mildhet, som är min domare.

— I det där låg då åtminstone något slags tanke, sade Nero. När du pratar om viken vid

Baiae, finns det ju hvarken reson eller tanke i dina fåniga verser. Och sedan — har du aldrig förstått dig på att fånga ögonblicket och njuta af lifvet, romare?

— Jag har förstört min förmögenhet på festerna nere i Ostia, Caesar, sedan den egyptiska sierskan Eucaris förutspådde, att jag skulle dö inom tvenne år — hennes spådom var icke sann den gången.

— Och nu ger du dina speord åt Nero, emedan han också förstår att taga hvad som finns på de dignande träden. Sierskan Eucaris var en skålm, ser jag — hon ville ej säga dig, huru klumpigt du skulle bära dig åt. Nå, det har räddat dig från döden, Caius Flagellus, att anklagelsen ej ännu hunnit inlemnas till senaten; det blef icke dina haltande jamber, som skulle uppväcka ordet majestätsbrott! Men du begriper naturligtvis, att du ej hädanefter kan göra någon nytta i Rom med ditt skaldenamn. Du kan ju söka användning för det exempelvis — i Egypten, förstår du? Där finnas många spåqvinor, sägs det. Och du har ju fattat, att du redan i

morgon bör fara dit för att söka upp dem. Följ honom ut, Tigellinus.

Caius Flagellus ville kyssa Neros fötter, men denne stötte honom tillbaka, och beledsagad af soldaterna skyndade han ut till den frihet, som numera var blott hälften af hvad den varit förut.

Nero stod vid fönstret försänkt i tankar, när hofstallmästaren återvände.

— Du grubblar, Caesar, sade han, och du har skäl att göra det, ty din mildhet är oklok.

— Vet du hvad. Jag vill ej frambesvärja dämonerna — de komma nog ändå, svarade kejsaren dystert.

Men plötsligt ryckte han sig upp ur sin bedöfnings och hans ögon blixtrade.

— Dämonerna, ropade han — hvem har frammanat dem? Ack, att den tysta stjärnenatten i Baiae aldrig hade förvandlats till dag!

Tigellinus tog ett steg fram emot kejsaren, hans vanliga kalla leende hade förbytt till en hotande sarkasm.

— Det var du själf, Caesar, som ville hafva den natten, sade han.

— Ja, kasta all skuld på mig, vältra bördan på mina axlar, jag skall bära den. Men en annan sak: detta fjäsk med fasttagandet af niddiktaren — det är ej mitt verk. Kom ihåg, att om Nero blir grym — och han var nära att begå en grymhet — om han kommer att sudla sig i sina undersåtars blod såsom en Tiberius eller Caligula, om ordet majestätsbrott blir ett slagord på Roms gator, då är det ej tyrannen själf, det är hans vänner, som gjort dämonerna till vild-djur!

Tigellinus svarade icke, och en lång tystnad uppstod.

— Jag erinrar mig en sak, sade Nero liksom för att skingra misstämningen. Jag hörde, att bildhuggaren Lucius är i staden. Har du sett honom?

— Jag glömde, när detta andra kom emellan, att säga, att han står därute och ber att få träffa dig.

— Åh, verkligen? Bed honom komma in, jag har nästan väntat honom — — länge —

Tigellinus gick och återvände följd af Lucius.

Nero räckte bildhuggarn sin hand, hvilken denne tigande fattade. Hans anlete var djupt allvarligt, men lugnt och beherskadt.

Nero uthärdade icke hans blick.

— Jag har kommit för att säga dig farväl, Caesar, började Lucius. Och jag begär såsom en ynnest att få göra det i enrum, ensam med dig.

Nero dröjde något, förrän han sade:

— Gå, Tigellinus. Vi kunna sedan vara tillsammans alla tre.

Hofstallmästaren aflägsnade sig tyst, i det han gaf dem båda ett hatfullt ögonkast.

— Och hvart skall du begifva dig? frågade kejsaren, när han stod ensam med Lucius.

— Till Österlandet, Caesar.

— Till Österlandet? För att söka modeller? För studier alltså?

— Kanske äfven därför. Jag tror, att Österlandet är rikare än Rom —

— Tror du? Du är en orolig själ, bildhuggare: du trifs ej länge på samma ställe.

— Jag är lugn, Caesar, och just därför ämnar jag mig till Österlandet. Jag känner lugnet

utgjuta sig i mitt inre — och jag far österut för att utforska dess källa.

— Nu förstår jag dig icke.

— Nej, du förstår mig icke. Jag har funnit den fasta grund, som vi alla saknat — jag är nazarén.

— Dårskaper!

— Säg om det ordet, Caesar. Är min tro en dårskap, så är jag glad öfver att hafva funnit dårskapen.

— Nazarén? Hvad är det? Menskofiendskap, glädjetomhet, andlig fattigdom, tröstlös försakelse — så har man berättat mig.

— Man berättar så mycket. Icke fiendskap, icke lifsleda, icke stum försakelse — nej, kärlek till det lif vi andas, tillit till den död, som stundar, verksamhetslust, friska andetag, seger öfver de onda böjelserna — detta är nazaréernas lära.

— Stoicism! Grubleri —

— Icke alldeles så. Stoicismen döljer så mycket tvifvel; den är blott första trappsteget, den dväljes ännu i dunklet, den anar, men vet icke — nazaréernas lära har nått höjdpunkten, den

blickar fritt omkring sig, den ser världen i all dess skönhet, lifvet i allt dess fagra skimmer.

— Och skall du därborta i Österlandet finna klarheten större än här, i Rom?

— Jag tror det icke. Men jag vill se de nejder, från hvilkas hyddor denna lära utgått, jag vill äfven forska på ort och ställe i det djup, hvars vatten jag druckit.

— Och din konst? Du skall lemna den — du skall kanske äfven förakta den.

— Långt därifrån! Den skall hemta nya krafter, verkliga förebilder. Ser du Apollo där i salen: när jag mejslade dess jämna former, hade jag redan en aning om hvad jag numera vet och känner. Måhända kan jag engång göra min sak bättre, ty förebilden för det goda och sanna står icke mera för mig blott såsom en aning, en saga, en tom fantasi — den är en makt, som lever och andas.

Nero satt länge tyst.

— Jag måste medgifva att du talar vackert, Lucius, sade han slutligen. Och huru — huru har du kommit till allt detta?

— Caesar, sålunda att jag förlorat en vän, på hvilken jag trott, och en kärlek, på hvilken jag hoppats, svarade bildhuggaren långsamt.

— En vän — en kärlek — ack Lucius, jag älskade dig dock alltsedan vår ungdoms första tider! utbrast Nero och slog sig för pannan.

— Behöfver jag säga dig, Caesar, att jag icke tror på de berättelser man spridt ut om Agripinas själfmord? Behöfver jag säga dig, att en mannavänskap gick till grafven med det trerodarskepp, som äfven tog — Valeria?

Kejsaren steg häftigt upp.

— Valeria! Jag är oskyldig till hennes död, Lucius. Jag visste icke, att hon var med — fråga Tigellinus och de öfriga!

Bildhuggarens forskande blick mötte Neros.

— Jag skall tro dig, Caesar. Jag tror icke, att du skulle dölja detta för mig, när du icke döljer — det andra. Och nu farväl för långa tider! Vill du såsom ett minne behålla denna dolk — man har riktat den mot mig samma natt, då — ja, den minnesvärda natten i Baiae.

Nero blef häftigt förskräckt.

— Äfven detta! utbrast han. Lucius, denna börda är icke min.

— Nej; se själf, dolken bär pretoriangardets tecken — icke denna gång ett segertecken. Låtom oss glömma denna sak. Farväl!

— Farväl, hviskade Nero med rörd stämma; alla, som älska det goda, öfvergifva mig — ack, att jag kunde följa dig, Lucius!

— Icke så alldeles ensam är du, Caesar. Apollobilden där — den är blott en bild, hvars försoningsinsegel, lustralvippan, engång skall smulas sönder till stoft; men låt den likväl vara en symbol af det goda, som du förmår älska, låt den påminna dig om, att bortom skulden finns — försoning. Farväl!

Nero såg vemodsfullt efter den bortgående vännen, han hörde hans fotsteg uti korridoren och den röst, med hvilken han helsade drabanterna. Sedan blef det tyst rundtomkring. Nero stod länge grubblande lutad mot marmorbordet i rummets midt, så vandrade han öfver den angränsande salens mosaikinläggningar fram till Apollobilden.

Han stod några ögonblick orörlig och betraktade dess höga resning. Så föll han ned till den kalla stenpedestalen, medan heta tårar strömmade utför hans kinder.

* * *

Samma dag på aftonen lemnade Lucius hamnstaden Ostia för att begifva sig bort, dit hans nya längtan drog honom.

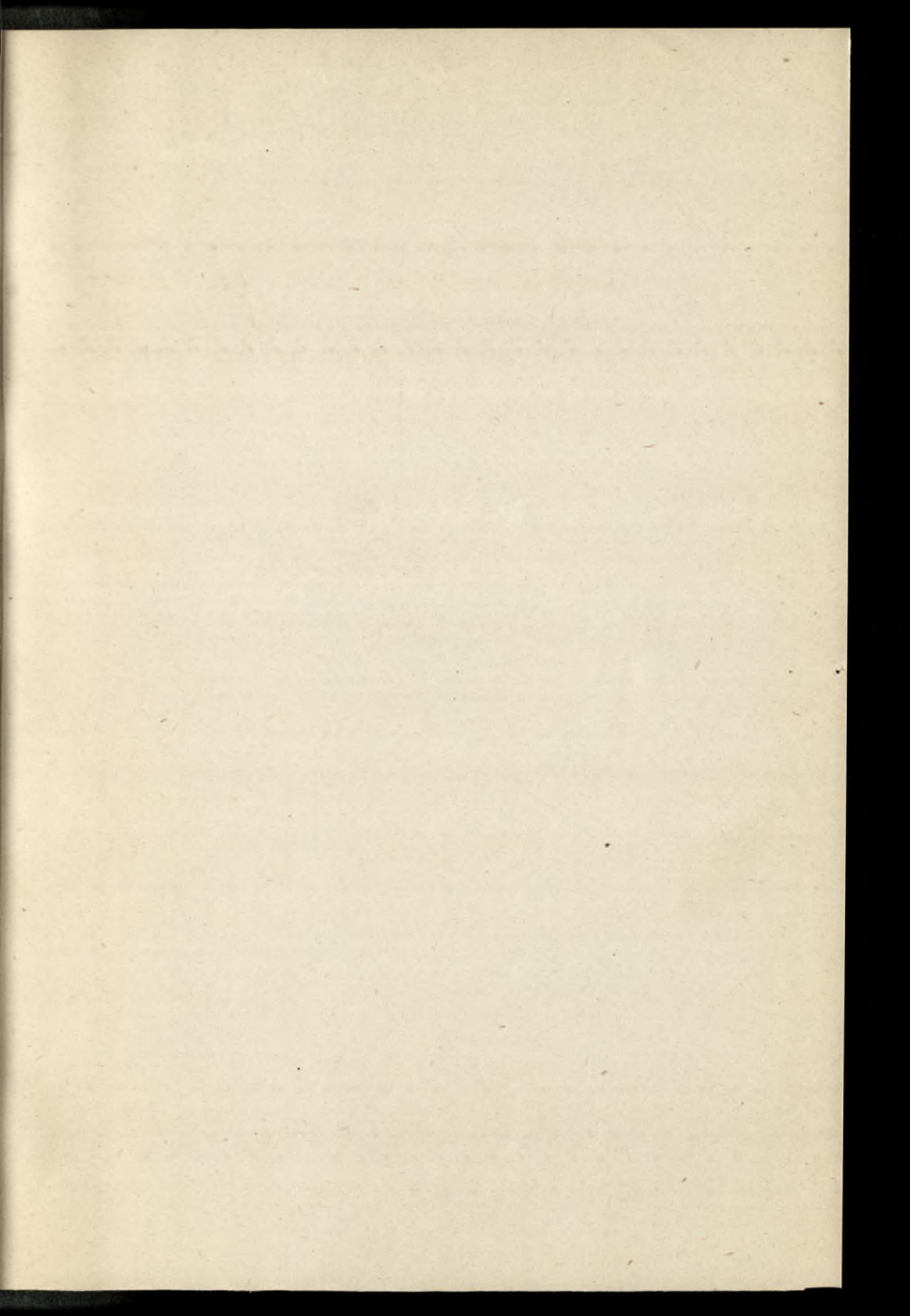
Icke blott med vemod öfvergaf han Rom. Ty äfven annat än förderf och förödelse hade han funnit där. Och han kände, att detta åldriga samhälle gick en ny tid till mötes.

Han hörde böljorna brusa mot skeppets framstam, han såg kejsar Claudius' fyrbåk tändas bland klipporna, han förnam i sitt inre det obundna hafvets fria fläktar.

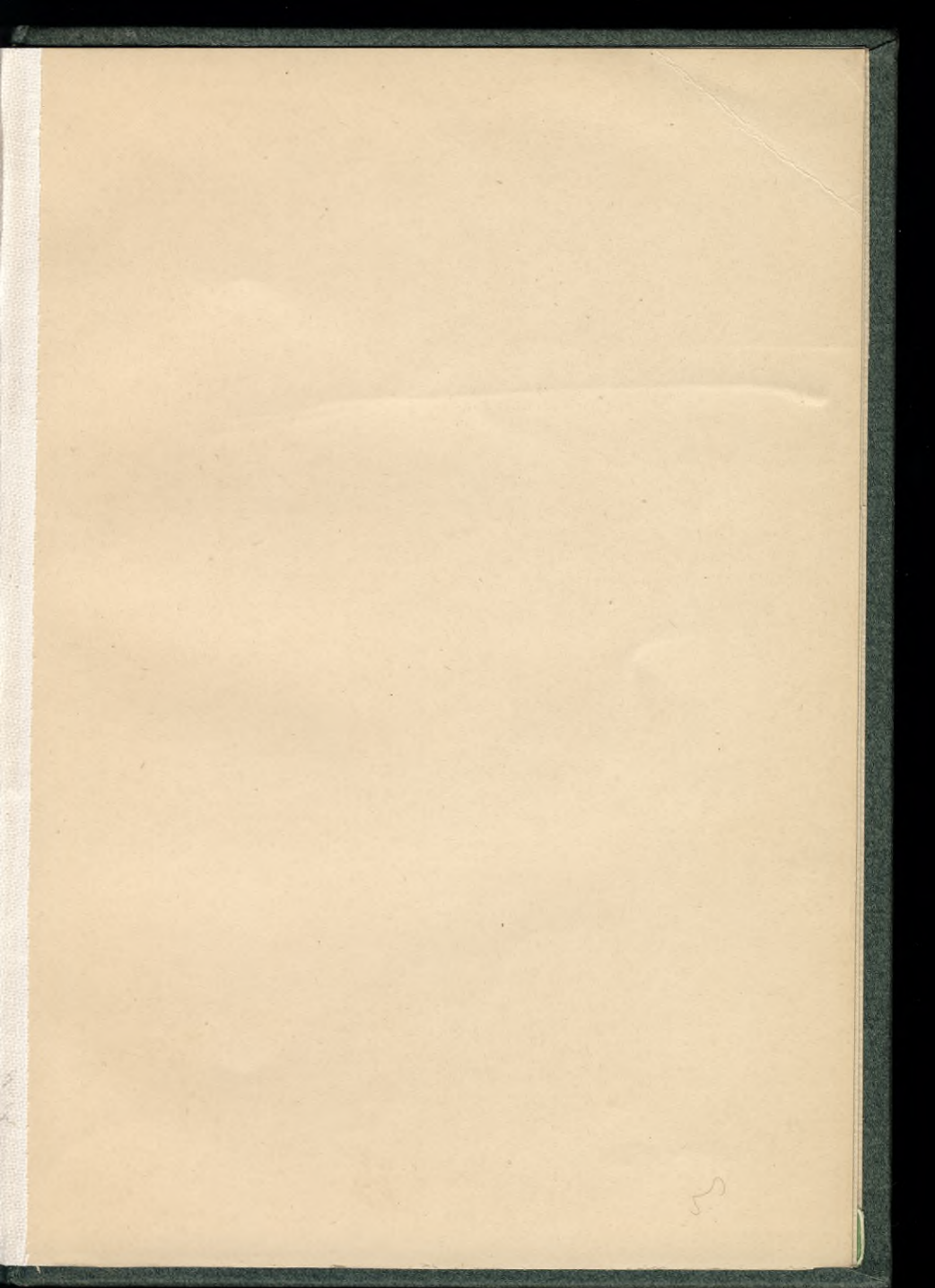
Icke asketisk bedöfning, icke sömntyngd glömska, icke giftbemängd världsleda var det lif, i hvars sköte han hamnat. Nej, där låg kraften, den andliga och fysiska, glädjen, den jordiska glädjen, i hvars blickar den himmelska afbildat sig.

Allt tätare blef skymningen, allt mera försvunno Italiens höjder i öster. Men högt öfver dunklet tändes millioner stjärneljus, och mellan vågornas skum återspeglade sig deras strålgans.

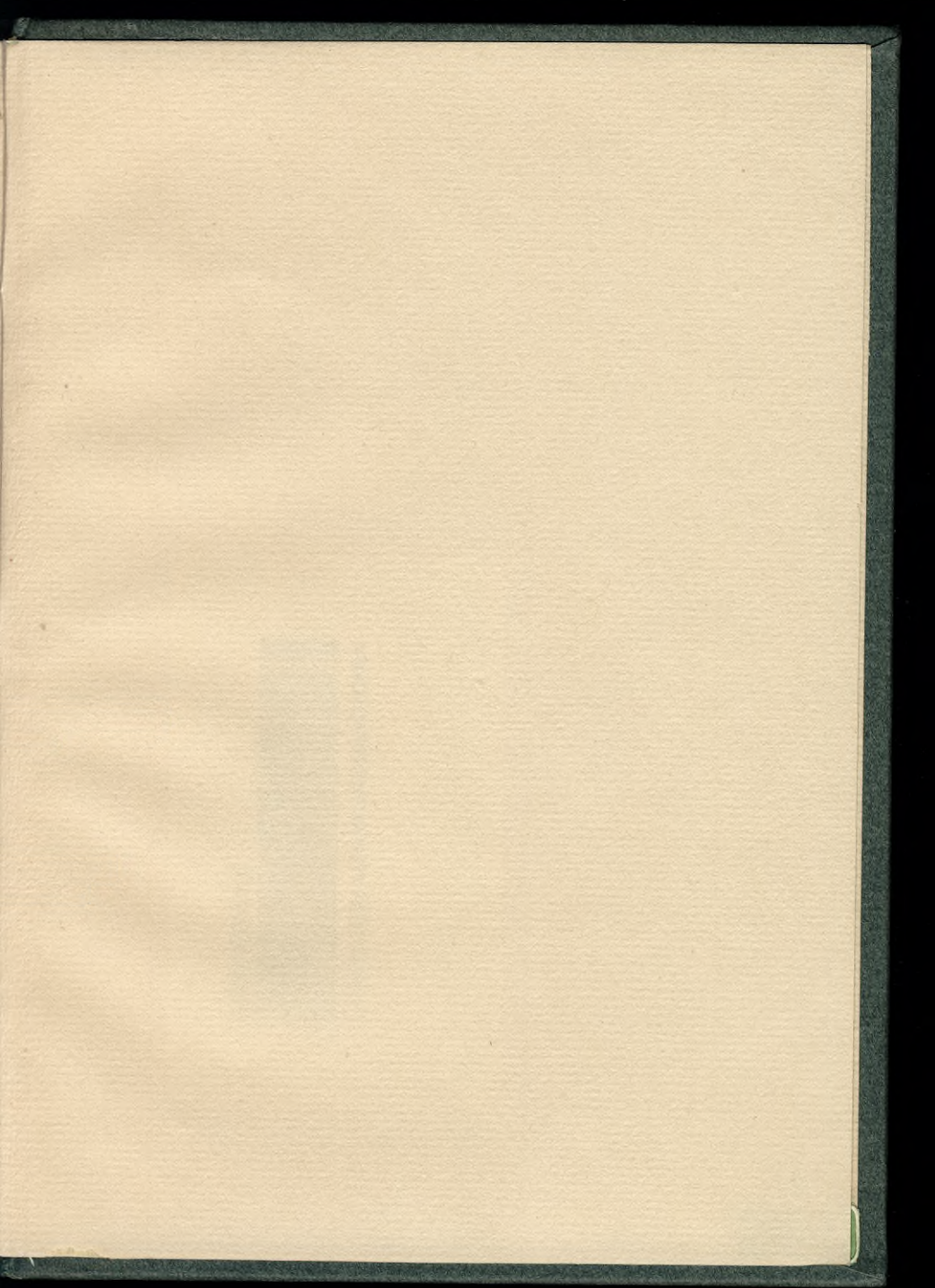
Steps.
24/2 12 1/2

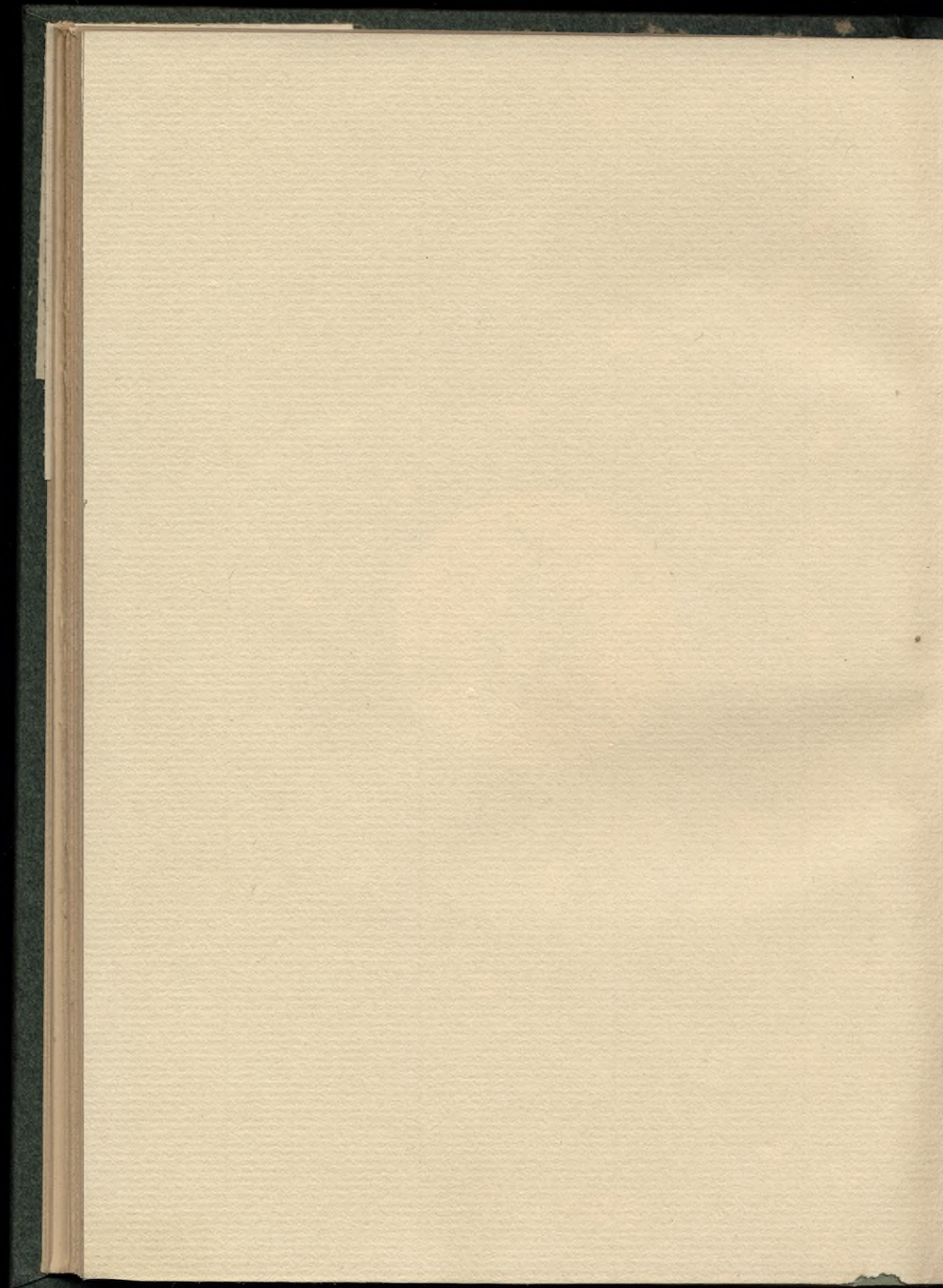

20

Price 2 mks.

6000196413

Göteborgs universitetsbibliotek

2.25

JOHN JOHNSON
BOKBANDARE
GÖTEBORG

